

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KAFKA

Nisan 2020 Sayı: 68

Fiyat: 10 TL - KKT: 11 TL

MUTLULUK EVE SİĞAR

İlber Ortaylı • Enis Batur • Selçuk Sirin • Nermin Yıldırım • Sunay Akın • Alper Canıgöz • Umay Umay • Levent Erden
Akgün Akova • Mahir Ural • Nergis Akın • Nergis Akın • Nergis Akın • Nergis Akın • Nergis Akın • Nergis Akın
Nihat Sırdar • Sebnem İspüzel • Nilay Örnek • Başar Başaran • Bedia Ceylan Güzelce • Metin Uca • Celil Nalçakan
Mehmet Ali Akşamserası • Zeki Kayahan Coşkun • Gökhan Dağıstanlı • Emirhan Perker • Dilan Bozyel • Aslı Alpar

Kitabımın SON cümlesi.

@kafadergisi @ hesabından okurlarımıza
"Bir kitap yazıyor olsaydınız son cümlesi
ne olurdu?" diye sorduk. İşte gelen cevaplar...

Alevlerin arasından gökyüzüne
doğru bakarken aslında bir hiç
uğruna ölüyor olma ihtimali,
ateşin kendisinden daha fazla
yakıyordu bedenini.

@umut01

“Uçsuz bucaksız
beyaza dalıp
maviyi düşledi.

@ayseeratikpazanlı

Ve içeri yılların yorduğu
babam girer...

@_bigeniogutim_

Ölü anılar can bulmaya
gidiyordu.

@misisosankay00

Takvimler
2020'nin nisanını
gösteriyordu...

@can_aygun_gulice

Kızıl bir şafak
yarınları müdeledi.

@me_k_mumukay

“Şimdi sonsuza dek mutlu mu
yaşayacaklar?” Başımı kaldırıp
sessizce yağın yağmuru
dinledim, dumanı tüten
çayımın bir yudum aldım
“Kim bilir?”

@senemolugay

Tüm belirsizliklerimle, tüm
belirsizliklerinizle, bekledim.

@sevgan_ozal

Avucundaki toprağı
koklayıp, atların peşinden
yoluna devam etti.

@msu_1995

Yüreğindeki ateşin
küllerini alarak
rüzgâra karşı fırlattı.

@aytemel01

Canım Elenim, şimdi
garda oturup trenin
gelmesini beklerken seni
artık hissetmemeyi
düşünüyorum artık.

@mehmet_ay_aykosefasi

Şimdi bunca
gilenin ardından
25 yıl öncesine
dönmek, gençlik
heyecanıyla
vazgeçtiğim
uzak limanlara
doğru yol
almak isterdim;
muhakkak ki
her şey bambaşka
olurdu...

@kulumetaholmez

Özür dilerim Furuğ
ama ben artık uçuşu
bile hatırlamak
istemiyorum.

@erik_32

Ağustosun yerle bir ettiği
şehirden yazıyorum şimdi.

@kayseriyagut01

Şimdi yazılar akıyor, kafanı
iki elinin arasına alıyorsun
ve yapman gereken tek şeyi
yapıyor, o güzel geleceği
düşlüyorsun.

@bulgarcilerim

Fotoğraf: Güler Yücel, Olduğu Gibi, Kalkınma Atölyesi,
(Türkiye İy Bankası Kültür Yayınları desteğiyle), 2017

(...)

Meyvahoşun orda bir sabahçı kahvesi
Gün ağarmıştı ama ben günaydın demedim
İşte sen öyle ışıklı bi yerdin.

Bilmiyordum hiç burda bir fırın olduğunu
Diz çöktüm asfalta, baktım aşağı, üüüü'üh!..

İşçiler ateşler ayçörekleri
Ve kılıç gibi taze ekmek kokusu...
Dağıttık evvel-allah yalnızlıkları

Yaşamak düşünse, sen orda gelindin
Seni soydum, Güler, dünyayı giyindim

Can Yücel, Yazma-Sevgi Duvarı, Bütün Eserleri 1, Papirüs Yayınevi, 1999

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Başar Başaran

ah...

Biliyor musun, belki de değişecek diyorlar dünya. Meğer herkes bu gözü dönmüş düzenden şikâyetçiymiş. Bu virüs, zalimin sonu olup ezilenleri kurtarabilirmiş bile. İyimsersler, eşit bir yeni dünya doğacak diyorlar.

Bu sayfayı bu günden seneler sonra rahmetli ba baanesinin eşyaları arasındaki eski bir kâğıt içinde bulacak olan çocuk, bil ki bu yazıyı sana bir sığınaktan yazıyorum. Kendi evimin, ülkenin duvarlarının arkasına saklanmış, türümün devamından endişeliyim. Yeryüzünün bom boş kalmış sokaklarında öldüren bir grip kol geziyor. Çile ki dünyanın sonunu gördüğünüzden hatta bundan emin olmak için bana göre çok daha kesin emarelere sahip olmuş olan atalarım gibi, şu anda ben de neredeyse yokuş aşağı inişin başladığına kaniyim. Varsın yaşlı küre her defasında kendisini yeniden var etmeyi becere bilmenin güveniyle büyük altından gülsün, içinde olmadığımız bir alemin sonu en azından bizim için gelmiş olur, öyle değil mi? Üstelik biraderim, bu zilletten geriye sana bırakacağım bir kahramanlık hikâyesini bile yok.

Ne dedemin zamanında olduğu gibi göğümüzden bomba yüklü uçaklar ne de kapımızdan tanklar geçiyor. Ne bir yâr bıraktım ağımda da acı geliyor ölmesi Galiçya'da ne de Çanakale'de cehennemler kudurdu da Ya Allah deyip siperden fırladım. Sierra Maestra'da ellerimi göğsümden çapraz kavuşturup mezarı indirmiyorlar beni. Bir bayrağı bir Tanrı'ya yahut bir fikre olan imanla mermilerin üstüne koşmuyorum. Ne aşk ne de vatan için tekmediletiltimdeki iskemleyi. Mesela babam on dokuz yaşındaydı inandıklarından emin idama mahkûm olduğunda, altmış üç senesinin yirmi mayıs gecesi cemesi ateş almış başına kurşunlar yağarken, tımaclarıyla kazdı toprağı. Benim ellerim yalnızca yıkamaktan tahrîs oldu. Nenem Rumeli gücünden dipçikle sürülürken Mayadağ'dan Uzunkopru'ya daha yirminde inci çocuk anasıydı. Ben kırkma geldim büyümeyen.

Mısıl bir nötron bombası da değil neslimi bu hâle sokan, kurşuna dizilmek telaşı da. Bir parlamentonun önünde üstümüze mitralyözler de gelmiyor, üst üste fakültenin önüne de yığılmadı cesetlerini. İçimdeki korkunun adı devrimi görememek olsa bu satırları sana gururla yazardım. Çatlamış gözükli kelimelerim bir duvar di dâble kalsam "Çevrenkio tarafından vurulmuş bir Bulgar gazetecisi" olsam, sen de benden öyle gururla söz ederdin. Maalesef biraderim "bir gider bin geliriz" marşlarından uzaktaki tam da yaşadığımız asrıkayışan bir bireysellikte tek başımıza sığınaklarda bekliyoruz. Düşman görünmezlik pelerini içinde ya her yerde ya da hiç bir yerde. Kahpe birpırsu sanki evrene yayıldı. Sokağa adım atalım indirecek virüs mîliser.

Mikroptan korkarak biraderim, evlere kaçtı. Eğer sana bu iş tuhaf gelecek olanları anlamam benden bile kolay olacaksa bil ki yanımdaki gülüm keten helva! Bu kafayetsiz tarih senin zamanında da çağlamamış demektir. Sen de bizleriği bigüneşi zahtpedecek hayallerden uzak O vitamini azlığından endişe ediyorsundur. İsyanının yerini sızlanma, kavganın yerini sitem almıştır. Öyleyse sen de benim gibi sinameki bir ırkın ahadısındır. Bir birinden başka sığınacak kimsesi olmadığını unutan insanlık yan yana uzansa, hepsine yetecek uzunlukta kumsallarına arkasını dönmüş, yaşamasından daha mühimşileri olduğufikrinden kopmuş, doğayı sarsmak ka biliyetinden vazgeçmiştir. **Bu durumda sana üzüldüm. Çünkü sen babaannesinin eşyaları arasında bulduğun bir yazıyı okuyacak kadar naifsen kendi devrinin acısını çeken tarafasın demektir.** Sıkıntıyı anladığımı bil. Kendi zamanlarını yazdığını düşünün. Kendi hayatları

Aşkı, kavgayı ve sanatı duyduklarımızla bildik. Tanrı terk etti bizi dedi Nietzsche, acıtacak kadar haklıydı.

hissiyatla yaşarlar ömürlerini. Olsun biraderim. Sila özlemi pazar yerini yuva bilmekten evladır. İçindeki huzursuzluğa iyi bak, uyuumsuzluğumuz bir bayrak yarındır. Dünya karanlığa ana alıştığımız gün bürünür. Güneş o zaman soğuyacak, yıldızlar birer birer başka alemlere göçecektir.

Biliyor musun, belki de değişecek diyorlar dünya. Meğer herkes bu gözü dönmüş düzenden şikâyetçiymiş. Bu virüs, zalimin sonu olup ezilenleri kurtara bilirmiş bile. İyimsersler, eşit bir yeni dünya doğacak diyorlar. Ben fallara inanmam biraderim. Hiçbir gerçek kazanç, mücadeleden ari değildir. Gökten zem bile devrim inmez. Çilesiz yazılmış kitaplarda hikmet bulunmadığı gibi. Ah biraderim sana dünyanın neşeli meydanlarından bahsedene bir özgürlük destanı yazabilseydim. Böyle saklanarak azalan bir ömürden değil, sokaklar boyu uzayan karnavallardan söz etseydim. Keşke mehtapla bir başıma mazverime yaslanmış dağlarına türkü düşseydim. Ölüm korkusunu zaferin kıyısında sa baha doğru ateş geçerken hissetseydim. Zencefili sarılmış, kekik yağlarına bulanmış, kolonyaya minnet eden bu acz ne yalan söyleyeyim, biraz utandırıyor beni.

Biz ne dünya savaşını gördük ne de devideallerimiz için yaşamlarımızdan vazgeçtik. Başımıza gelen yenilikleri savuşturmaya çalışmakla geçti zaman. Aşkı, kavgayı ve sanatı duyduklarımızla bildik. Tanrı terk etti bizi dedi Nietzsche, acıtacak kadar haklıydı. Kulduğımı dayadım da bir yirmi sene yer ka buğuna tek ayak sesi gelmedi. Dağlara kar yağdı, denizlere ay ışığı, hepisi aşksız gün batımları gı bi zıyan oldu. Biz ne kalemin hakkını verebildik ne çekicin ne tüfeğin. Kartvizite kesti dünya paranın etrafında döndü. Ak tolgalı beyler beyleri haykormadı, hiç bir şehri kuşatmadı, burclardan üstümüz kızgın yağlar aktı. Sarıkamış'a kayaga, Viyana'ya sel gırmıttık. Haçlı olup da yanlış bir Tanrı'nın buyruğunda çöllere seraplar bile görmedik. Kendimizle savasırken biraderim nezledikler anılayacağın. Zayıflamış kullanılmamaktan yüregimiz, farkında olmadan gider olduk. O yüzden şu sarmış sayfa da okuduğun, sana karşı duyduğum bir mahcu biyetir kuşuğuma dair.

Büyük iş bıraktık sana besbelli kolay gelsin biraderim.

İsim Ceme: GNC-Mısır rıpi askarı angore taklimes bir kalpın Mitralyas: pıvı meşale kıkıf

İsim Anlatı: Erkek tarludur. Yıllık olarak toplanan sila ilki halk gı ki çü. İsim Anlatı: Erkek tarludur. Yıllık olarak toplanan sila ilki halk gı ki çü. İsim Anlatı: Erkek tarludur. Yıllık olarak toplanan sila ilki halk gı ki çü. İsim Anlatı: Erkek tarludur. Yıllık olarak toplanan sila ilki halk gı ki çü.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Bedia Ceylan Güzelce

tamamlanmamış hikâyeler...

Biliyorum, kimilerimiz kendimiz dâhil, bir şeyleri yitirecek. Kayıplarımız ve acılarımız olacak ama hep vardı. Evet kaybetme şeklimiz zor olacak ama kaybetmenin nesi kolay ki?

anlık

Ellerim kalınlaşmış, parmaklarım esnekliğini yitirmişe benziyor. Sabunlarca temizlediğim elimin santimetrekaresi başına düşen kolonya miktarı derimi acılaştırıyor/yakıyor. Bir an şunufark ediyorum, telefonla konuştuktan sonra telefonu ve kulağımı, salgına ilgili karanlık bir düşünceye kapıldığımda ise acıp kafamın içini sabunlamak istiyorum. Öyle basit ve öyle açık ki herkesten herkeşe bulaşıyor ama su ve sabunla temizlendiğinde etkisini yitiriyor. Bugün Türkiye'de salgınla geçen 12. gündeyiz. Yazımı geciktirdim, kim bilir bu cümleleri aklımda kaç defa yazdım yazdım sildim. Bir işler dönüyor, hepimiz biliyor hiçbirimiz doğru lisanda dillendiremiyoruz. Anlık rakamlarsa şöyle, toplam vaka 947, bugün 277 yeni vaka, 21 ölü, 0 iyileşen, ölüm oranı yüzde 2,22, iyileşme oranı yüzde 0,00. Sadece 12 günde sıfır olan bir durum, bugün 947'ye yükseldi. Ki saat erken, Sağlık Bakanı henüz Z raporunu almamış memleketimizin, bugün ekleneler olacak, ah.

değişkenlik

Salgının seyrini anbean değişiyor, dün "Tek başınıza yürüyebilirsiniz" diyen doktor bugün "Sakin sokağa çıkmayın" diyor. Çünkü biz piknik yaptık, biz sahileindik, biz sahilde balık tuttuk, biz caddede yürüdük, biz alışverişe gittik, biz... Bizim işçilerimiz çalışıyor hâlâ, bankalarımız, fabrikalarımız, üreticilerimiz, her gün evden çıkıp işe giden ve orada hikâyesini bilmediği arkadaşlarıyla çalışmak zorunda kalan ve sonrayına toplu taşımayla evine dönen sayısız insan. Muhtemelen siz bu yazıyı okuduğunuzda artık olan da evlerinde kalyon olacak. Evet kalmak, nebirleştirici, ne faydalı bir eylemdir değil mi. Bir daha "evde kalmış" demeyelim kimseye, birbirimizi aşağılamak için kullanmayalım bu sözü, olur mu?

stok

Makarnakendi başına dünyayı daha iyi bir yer hâline getirmez ama bize salgının en alevli günlerinde evimizde kalmaya imkân vererek bir mucizeye ortaklık eder. **Yine de sunu bilelim, hiçbir stok bizi bekleyen "yeniden başlat" düğmesi kadar doyurmayacak.** O düğmeye basılacak ve yeniden başlayacağız hayata, hem de yürümeyi konuşmayı yeniden öğrenir gibi. Neden bilmem, kafam karışık, belki böylesi daha iyi olacak. Mesele bugün yanın veya önün değil, mesele buvirüsle mücadele etmeyi, onunla birlikte yaşamayı öğrendikten sonra geride kalanların yani hayatta kalanların insanlığın ortak hatalarından ne kadarını düzeltebileceğiyle ilgili.

idiot

Dünyayı yönetenlerin aslında dünyayı yönetmediği, bilgelikten ve birliktelikten çok uzakta, bırak halkını, devletini; kendi ailesini bile düşünmediği ortadadır. Çocukken oynadığımız solo testte "idiot" vardı, dokuz taştan fazlasını bırakanlar için sunulan bir seçenek. İdiot, özel yetenekken yoksun, eğitilmemiş insan demek. Özel durumlar söz konusu olduğunda, özel yetenekleri olan insanların ihtiyaç duyarak, devletin kasasından çıkan parayı kendi cebinden çıkıyor zanaatçilerideğil.

ölümden önce

Şükür bugün öksürmedim, ateşim de çıkmadı. İyiyim yani. Çocukluğumdan beri güçlüdür hissim vardı, bize kıyamalet diye anlatılan şeyi göreceğimden çok emindim. Bu kıyamalet mi biliyorum ama artık tarihe tanıklık etmek istemiyorum.

evdeyiz

Sokağa çıkmıyorum öyleyse 65 yaşıdayım ya da #hepimiz65yaşıdayız. Hiç sıkılmıyorum, yapacak çok şey var, yazılacak çok roman. Rutinim devam ediyor bir yazar olarak evdeyim, endişem bir de ölümün var.

Mesele, bir daha birtanecğim Nil'i görebilecek miyim, bir daha sevgili me yeni bir yer keşfedebileceğim miyim, korkmadan birbirimize sarılabilecek miyiz bir daha, bir daha abimle maça gidebilecek miyim, bir daha dostlarımla dışlarımız sökülene kadarkahkaha atılabilecek miyiz, annemlesarayda açılış yapabileceğim miyim, Timur'dan "Bedoodoom" lafını duyabileceğim miyim, bir daha Burcu'ya kitap okuyabileceğim miyim, bir daha Mehveş'e bulmaca çözebileceğim miyim, Gürdal'a makama yapabileceğim miyim, bir daha radyodan içeri "Selaaaaam" diye girebilecek miyim... **Bir an çok bir sakinlik geliyor sonra bir ağlamak başlıyor, sonra ağlamak yerini yine sakinliğe bırakıyor.** Biz sadece evde bekliyoruz ve dünya kendiliğinden değişiyor, bu iyi.

tamamlanmamış hikâyeler

Aklımız kalbimiz diğ, umutlu ve sakin tutalım. Sağlık personeli de insan, onların düştüğü, morallerinin sıfırlandığı zamanlar olacak, onların da ölüm korkusu, ailesi, çocuğu, vedalaşmakta çok ama çok zorlandığı bir yakını ve en önemlisi herkes gibi onların da tamamlanmamış hikâyeleri olduğunu unutmayalım. Onları ayağa kaldırmalız, el birliğiyle. Meselenin dünyadaki gidişatı ortada, beklenmedik bir durum yok, kimileri karamsar diyor ki "Dünyanın sonu geldi", bir de romantikler var "Her şey çok güzel olacak" diyorlar. Sakince izleyeceğiz, hastalanmadın ve kimseyi hasta etmedin. Biliyorum, kimilerimiz kendimiz dâhil, bir şeyleri yitirecek. Kayıplarımız ve acılarımız olacak ama hep vardı. Evet kaybetme şeklimiz zor olacak ama kaybetmenin nesi kolay ki? Bir şey var, bizi kurtarırsa o tamamlanmamış hikâyeler kurtaracak, onları tamamlamak için vereceğimiz mücadele ve içimizdeki tutku.

Biz sadece
evde bekliyoruz
ve dünya
kendiliğinden
değişiyor,
bu iyi.

Şebnem İşigüzel

pembe

Başka bir şey boğuyor ruhumu. Başka bir şey sıkıyor canımı. Ne garip değil mi? Ayakkabı vursa, don lastiği sıkarsa anlar insan. Ruh öyle değil. Ne hâlde olduğunuzu anlamamız zaman alıyor.

Yöneticiyim. Üst düzey. Param var. Çok. Eğitimliyim. İyi eğitilmiş. Ailem neredeyse dört kuşaktır kadın-erkek eğitilmiş. Bu öyle sık rastlanan bir şey değildir. Beni çoğunluktan ayırın diye söylüyorum. Karım da öyle. Davul dengi dengine.

Canım sıkkın. Bir süredir böyle. İşlerden değil. Olsa bildirirdim. İşler sta bil. Stres baki ama hep böyleydi. Ne stresli günler yaşadım bir bilerseniz. Ama bilmiyem. Başka bir şey boğuyor ruhumu. Başka bir şey sıkıyor canımı. Ne garip değil mi? Ayakkabı vursa, don lastiği sıkarsa anlar insan. Ruh öyle değil. Ne hâlde olduğunuzu anlamamız zaman alıyor.

Bugün toplantıda tuhaf bir çıkış yaptım. Üstelik patronlu toplantıda. Lafi "Boş iş bunlar," demeye getirdim. Patron anlamazlığa geldi. Yılların yöneticisini herkesin önünde harcaacak hâli yok. Gerçi harcasın diye yaptım. **Yapamadığını yaptırmak ister insan. Soçmalamanın özünde bu mantık var. Daha doğrusu mantıksızlık.**

Sonra aldı beni karşısına "Hayırdır?" dedi. "Hayırdır patron?" der gibi baktım. Özel dikim Ermene gildo Zegna takımlarını zırf gibi taşıır. Bu takımlar üzerindenkeyn ona bir şeycik olmaz. Hiçbir şey işlemez. Benim de var. Onun hediyesi bir tane. Sonra heves edip diktirdiklerim. Ama ona yetişemem. Özel uçağıyla gider, diktirir, gelir. Bir takım elbise uğruna ya Rab, yeryüzünde bıraktığı karbon ayak izine bakal!

Ucunu emzik gibi çiğneyip durduğu purosunu yakmıştı. Koskoca şirketin yangın söndürme tesisatı buna göre yapıldı. Japon mimar anlamakta güçlük çekmişti. Minimalist olalım dedikimizden Japon'u seçmiştik. Pazardan minimalizm alıyoruz. Seçkin insanın cahilliği bir başka oluyor. Mimar, "Her yerde yangın alarmı var, patronun odasında olmamacak," istiharnımızı duyduğunda böğürne yumruk atılıyormuşçasına bakmış, "Nye?" demişti. Bu efendi Japon mimarını yerinde zibdi bir Amerikalı olsa, "Ne o, yangında ölmek mi istiyorsun?" diye sorardı.

Parası olana sorulmaz. Parası olana az soru sorulur. Çünkü o, bütün soruların cevabını satın alıyor. Saz sordugunuzda kalırsınız. Benden söylemesi.

Para öyle bir şeydir ki görünürde kaygı namına bir şey bırakmaz. Çocuğun okul taksiti, hasta olurum se ne olur, geçim derdi, olmaz böyle şeyler. Heveslerini de alırsınız. Kısaca parayla satın alınan şeyler cepte, Ancak pek çok şeyin ekonomideki gibi ikamesi vardır. Kaygı biter, hirs başlar. Saflik biter, hınlık başlar. Biter şeylerin yerine yenisini icat eder insan ruhu. Neyse işte patron purosunu tütürdü ve mevzuva girerken vazgeçti. Çünkü benim açık veremeyeceğimi anladı. Kinden "İkit et," bile demesi olablirli.

Erken çıktım. İçimdeki boşluk duygusuyla nereye gideceğimi bilemedim. Şoförüm talimatımı beklercesine birinci viteste gidiyordu. Şirketin ana kapısından çıkmadan ona nereye gideceğimizi söylemek gibi bir huyum vardı. Zira yol sola ya da sağa dönerdi. Bu da gideceğimiz yerleri bilmeyi gerektirirdi. "Eve," dedim. Bu defa "Hayırdır efendim," der gibi huzursuzlandığını hissettim. Çalkalama yapmak mecburiyetinde değilim, Yanında insan. Çalkırların ilk öğrenmesi gereken şey: Sadece gerekeni söyle. Anladık, pis kapitalistin tekiyim.

Yeni evlendi bu zavallı salak çocuk. Evlilik oynamaya meraklı bir karısı var. Bizim danışmada görevli. Tez zamanda işinden ayrılır, öğleye kadar uyur, çocuk yapar, çocuğu annesine baktırır, kocasını pazarları serpmek kahalvaltıya sürükler, bütün maaşına el koyar. Öyle bir kız. Niye böyle bir kız olmasın ta bii. Bu model erkekler varken bir kadın niye kendini tahi hayat kurbanı yapmasın.

Eve gidip ne yapacağım? Gidip bir yerde yemek mi yeseydim? **En güzel yemeği yiyecek param var.**

En iyi şarabı açtıracak ve bundan sadece bir yudum alıp bırakacak lüksüm var. Ama

keyfim yok. O da bakın kimde varmış? Kimleri görüyorum? Boğaz'a çıktık. "Dur oğlum burada," dedim, evlilik budalesi şoföre. Çiz buna ne istese aldrdı. Oğlani sıklıkla pliklüm karşına dikeli borç istetti. Nirvana Düşün Salonu yerine Zırvana Kulüp gibi bir yerde düşün yapmak, balayına yurt dışına gitmek uğruna ezildi büzüldü çocuk karşında. "Ben eve buradan kendim geçirim," dedim.

Pembe Hanım'ı görmüştim. Boğaz kıyısına katlanır kamp sandalyesi almış oturuyordu. Üzerindekilerden tanıdım. Karımın eskileri. Güneş gözlüğü bile karımın verdiklerinden. Yirmi yıldır bizimle çalışır. Çocukları o büyüttü. Evi çekti, gevirdi. Görünce şaşırır. Terosu da varmış. Yerini vermeye kalkıştı. Estağfurullah. Aradığım keyfe Pembe Hanım sahipti. Kıyıda balık tutanlardan birisi takım elbise hürmet gösterip ta büresini uzattı. İsrarcı oldular, oturdum. "Eve gitmeden bir saat böyle keyif yapıyorum," dedi Pembe Hanım. "Ne güzel," dedim. "Kahvem var kura biyem var ister misiniz?" dedi. "İsterim," dedim. İkram ettikleri keyif, huzur, kuru üzümle mutlulukmuş gibi aldım. İnsan nasıl mutlu olur, keyifli olur, öylece durur baka? Bok gibi param var Pembe Hanım. Ancak bu soruların cevapları bende yok. Tatlı nisan güneşinin altında Boğaz'ı seyrettik. "Keyifimizin kıymetini bilelim," dedi Pembe Hanım. "Olsa da bilem," dedim içimden. "Kaygı ertesi gündür," der Kierkegaard. Benim gibi ruhu yoksallar için ertesi gün yoktur ve her şey boştur. Gülümseyerek Boğaz'ı seyreden Pembe Hanım'ın hafifliğini, huzurunu, keyfini almaya ne param ne gücüm yeter. Keyfinizin

"Kaygı ertesi gündür,"* der Kierkegaard. Benim gibi ruhu yoksallar için ertesi gün yoktur ve her şey boştur.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://ranteoy.org>

Sunay Akin

Şanlıurfa'da bir 23 nisan

Bir sonraki 23 Nisan bayramında Urfalılar, üç tekerlekli bisikletin bir vapur olup yüzdüğünü görürler. Kaptan köşkünde beyaz denizci üniformasıyla Kaptan Yusuf Sabri oturmaktadır...

Urfa'nın ilk kadın terzisi olan Mustafa Dişli, tek geçim kaynağı olan dikis makinesini satarak, parasıyla Ankara'ya giden otobüse bilet alır. Bir mola sırasında bir şişe suyun içine biraz ilaç katar. Başbakan'ın karşısına çıktığında şişeyi uzatır ve sağlığına diye kullananlar başlar konuşmaya. "Size Urfalıların gözyaşını getirdim. Size çeşme başında su almak için birbiriyle dövüşen bacıların gözyaşını getirdim. Size suyu bekleyen cenaze sahiplerinin gözyaşını getirdim. Size aşkım evinde yemek pişirmek için su bekleyen anaların gözyaşını getirdim..."

Toplantı sonra erdiğinde Mustafa Dişli'nin yüzü gülmektedir. İstedigini başarmış. Urfa'nın içme suyu projesi için Başbakan'ın sözünü almıştır. Bu Terzi Mustafa'nın ilk eylemi de değildir. Adana'da öğretmen okuluna gittiği dönemde, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in Urfa'ya geleceğini duyunca, trenin geçeceği yollara su pankartı asar. "7000 yıllık Urfa'ya bir işe açmadın demne..." Bununla da kalmaz. Hasan Ali Yücel'in ziyaret etmesinde istenmek için uğradığı kahvelerdeki fincanlara, çay bardaklarına "Urfa'ya işe istiyorsun" diye yazar. İbrahim Tatlıses'in "Oxford vardı da biz mi gitmedik?" dediği Urfa'ya ilk işeyi açtından Mustafa Dişli'dir.

Şanlıurfa İnci Sineması o aşkım, Terzi Mustafa çektinin yakasındaki bir toplu iğneyi çıkıp havaya atsa yere düşmeyecek kadar katabaliktir. Urfalıların yoğun ilgi gösterdiği, gazetele Savaş Ay'ın da annesi olan ünlü şarkıcı Şükran Ay'dır. Gecenin sonuculuğunu yapan Mustafa Dişli, yeteneğine güvendiği Urfa'lı bir gençte bir yolunu bulup türki söylemesi için yer açar programda. Mikrofonu eline alıp "İşte karşınızda İbrahim..." der ve orada kalır, sözün gertisini getiremez... **Perdenin arkasındaki genç adamı döner, "Soyadın neydi senin?" "Tatlı" yanıtını alınca, salonda şu ses duyulur: Türküsüne İbrahim Tatlıses!**

Evet, bir dönem çok dinlenen türküsüne adını veren de Mustafa Dişli'dir. Kendini Urfa ve Urfalıların hizmete adayın kentin ilk kadın terzisi Mustafa, İbrahim Tatlıses'i Ankara'ya götürerek sahneye çıkarır. Yine gelecekte başarılı olacağına inandığı bir genç türkücüye de Ankara'ya götürdüğü için İbrahim Tatlıses ile arası açılır. O genç türkücü de Mahmut Tuncer olarak ünlenir.

Şanlıurfa denilince akıllara gelen tarihi mekânların başında Balıklı Göl gelir. Mustafa Dişli'nin en çok görüldüğü yerlerden biri de bu havuzun kıyısıdır. Hayır, bir gölünge oturmuş balıklık seyretmemektedir! Tam tersi, ayakta'dır ve havuza doğru yüksek sesle konuşmaktadır. Balıklı Göl'de çalıştığı su topu takımı ve yüzücüler, yedi altın madalya kazandırdı denizin olmalıdır Şanlıurfa'ya. Spor alanında kentine sadece su topu ve yüzme alanlarında hizmet etmez Mustafa Dişli... Urfaspor'u kurar ve takımın renklerini sarı-siyahı olmasına karar verir, logoyu tasarlar. Futbol hakemliği de yapan Mustafa Dişli, kentine olan sevgisini bu konuda şöyle dile getirir. "Breziya ile Urfa maç yaparsa, hakem ben olсам, Urfa kazanır."

Mustafa Dişli'nin yönettiği maçlar, ülkemizde futbol tarihinin en renkli karşılaşmalarıdır. Şanlıurfa'da olan 26 Kasım 1962 tarihli Demokrat Türkiye gazetesinin spor sayfasında yer alan, Uyanışspor ve Gençlikspor maçının haberi okuyoruz: Uyanışspor Mustafa'nın rakip kaleci Beder'i öpmesi ve Gençlikli Höl'l'in de Mustafa'ya yumruk atması her ikisinin de ayırdından atılmalarına neden oluyor. Devrenin bitimine beş dakika kala Mustafa Dişli yan hakemi de ayırdından atıyor!

Urfaspor'un bir maçında, yan ağlara giden bir topa gol düdüğü çalınca hakemlik hayatı sona erer. Ölsün, umursun... bile değildir, maç kentinin takımı için... Öylesine sevdalidir ki kentine, kartvizitinde sadece şunlar yazılır: Mustafa Dişli/Urfa'da

Tiyatro yazarı ve oyuncudur Mustafa Dişli... Kaleme aldığı "Asfalt Yolda Şaşırmışım", "Yurdum İçin Korkteye Gidiyorum", "11 Nisan Urfa'nın Kurtuluşu" adlı oyunları Şanlıurfa'da ve birçok kentte oynanır. Şiirler de yazar, Şanlıurfa'da çekilen sinema filmlerinde de roller alır. "Mezarımı Taştan Oyun'da Hüseyin Feyzalıya görürüz ömür. "Erkek Ali'de Esref Kolçaklı", "Hudutların Kanunu"nda Yılmaz Güney'tedir...

Ne acıdır ki çok sevdiği Şanlıurfa'nın ırgıldan kurtuluşu olan 11 Nisan günü, 1959 yılından sonra hayatının en karanlık günü olacaktır. O gün, kurtuluş törenlerini sunmak görevi her yıl olduğu gibi Terzi Mustafa'ya verilir. Ateşler içinde yanan dört yaşındaki oğlunu evde bırakarak tören alanına koşar. Geri döndüğünde oğlunu yataкта cansız yataktan bulur... O günden sonra da kısa sürede ağarır saçları.

Dönemin belediye başkanı, Urfa'yı çevreleyen tarihi surların güneybatı yönünde olan tarihi Sultan Murat Kapısı'nı yıkacağını söyler. Bağdat seferi dönüşü 4. Murat'ın kente girişteki kapı olarak bilinen tarihi eserin bir gecede yıkılması üzerine Mustafa Dişli valiyi kente sahip çıkmadığı için eleştirir ve geceyi nezarete geçirir, hakarete uğrar, hırpalanır... 12 Eylül darbesinde de 1959'dan kalma hükümetliye tanısır emekli Mustafa Dişli... **Çıkınca yokluk, yoksulluk çeker ama her zaman olduğu gibi bir terzi şıklığı ve zarafetli yürür sokaklarda.** Hakkinda bir kitap derleyen Abuzer Akbıyık şöyle anlatır, bu büyük Urfa aşığı: Mustafa Dişli hayatıyaşken şansızdı, şansızlığı ölümünden sonra da devam etti.

1978 yılında bir gece, sağ görüşlü teröristler bomba atarlar Mustafa Dişli'nin evine... Oğlu Yusuf Sabri yaralanır ve o gecenin mirası olan aksayan ayağıyla konuşmaz, arkadaşlarının onunla kilitli kilitli bir daha... Yusuf Sabri, okulun bahçesinde 23 Nisan provolarını öldürdüğü yerden seyrederken babasını karşısında bulur birden, yamında da üç tekerlekli bir bisiklet... "Benim mi?" diye sorar heyecandan yutkunarak. "Hayır," der, Mustafa Dişli, "kiraladım, sen de bununla 23 Nisan'a katılacaksın."

Mustafa Dişli terzi dükkânının yanında bulunan marangoz arkadaşına yaptırıldığı tahta at başını bisiklete monte eder...

Bayram yerinde tüm Urfalılar, tören geçeri esnasında Kurtuluş Savaşı süvarisi kolyetindeki çocuğu koşuyula alkışlar. Mustafa Dişli'nin oğlu Yusuf Sabri başında kalpağı, günces altında parlayan üniformasıyla Vali'nin önünden geçenken klicini çıkıp bağırır: Ya İstiklal Ya Ölüml! Oğlunu tüm gece kostüm diken Terzi Mustafa'nın uykusuz gözlerinden yaşlar akmaktadır.

Bir sonraki 23 Nisan bayramında Urfalılar, üç tekerlekli bisikletin bir vapur olup yüzdüğünü görürler. Kaptan köşkünde beyaz denizci üniformasıyla Kaptan Yusuf Sabri oturmaktadır...

Mustafa Dişli Urfa'ya "Kahramanlık" unvanının verilmesi için mücadele edenler de başında gelir. Oyle ki gelen gelen siyasiyer halka hitaben yaptığı konuşmalara "Kahraman Urfalılar" diyerek başlar... Tarihi kaleye "Kahraman Urfa" diye yazılır... Ama olmaz!

"Kahraman" unvanını alamayan Urfa'da Mustafa Dişli altında bir kahraman yaşamıştır... Üstelik hem "Kahraman" hem de "Şanlı"...

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşunun 100. yılında, "Hakimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir" sözü için mücadele eden, TBMM den başka çok tanınımaya Mustafa Kemal Atatürk'ün emrini yuzaki olan tüm yüzlere sonsuz sevgi ve de minnet duygusuyla... 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramımız kutlu olsun.

"Kahraman" unvanını alamayan Urfa'da Mustafa Dişli altında bir kahraman yaşamıştır... Üstelik hem "Kahraman" hem de "Şanlı"...

Mahir Ünsal Eriş

müzik bahsi

Müzik dinlemenin tek yolunun konser salonlarına, müzikli mekânlara ya da herhangi bir enstrümanistin yamacına ilişmek olduğu çağlardan bugünlere gelen uzun bir yol. Ama değişmeyen tek bir şey var: Türemüzün müziğe duyduğu karşı konulmaz ihtiyaç.

Müziğin sesle, enstrümanla, notayla, melodiyile sınırlı olduğunu düşünmek bir yanılgıdır. Çünkü müzik başı başına mevcuttur. Bir icracıya gerek bile olmayabilir. **Güneş doğarken bir ormanın içinde oturmak, insanı icracısı meçhul, bestecisi kayıp, makamı sır bir müzikle tanıştırmaya yeter de artar bile.** Kuşları, sabahın nemli rüzgarını geçtim, hiç değilse ağaçların sesleri vardır orada. Onlar, durdukları yerde bile değişen ağaçların ruhunu okşayarak başarabilen ses dalgaları yayırlar. Belki de her şeyin her türlü malmazeden yapılabildiği bu çağda enstrümanlar sırf bu yüzden hâlâ ağaçlardan yapıyorlardır. Öte yandan, dalgaların latif ritimleriyle kıyıyı yalayışları, cırcır böceklerinin telaşı ünlüyşleri de öyledir. Kendinden müzikli. Yağmurun galvaniz boruya pıtırdayışı, trenin ray üstünde aynı ritmi yakalamaya çalışırken nefes nefese kalışı, bir hayvan yalağından suların çöplere ve toprağa, suların toprağa ve sulara karşıarak akıp gidişi hep müziktir. Çünkü bir şeyin müzik olması için o sesin Strodferus bir kemandan çıkması elzem değildir. Bir ses, yanında bir başka sesi aradığı anda müzik başlamsı demektir. Ondan sonrası müziktir. Ne el ne dil ne kulak; yalnızca müzik.

Sesler vardır. Sesler, sesleri arar ve bulur. Birbirini bulup yan yana duran bu sesler, bizi üzerinde taşımaya yetecek kudrette bir uçan halı gibidirler çünkü onlar boyuldukları ve işte onları bu yan yana durabilişlerine müzik deriz. Müzik, ölümlülerin arasında, olanı birbirlerini bilsin, öpülecek eller bellensin diye konuşmuş bir sihirli ceveldir. Böylece bazıları müzik dinleşi diye bir kenara ayırlırlar. Kalanları müzik kendisidir.

Ben küçükken babam düğünlerde org çalmaya giderdi. Orkestraların pahalıya gelmeye başladığı, Roman sazlarının düğünlerde istenmez olduğu zamanlardı. Babamla amfileri, ses düzenlerini yukarı, koca koca kolonları arabaların üstüne bağlayıp köy yollarına düşer, tinge minge tirmenarı Doğu Alman malı arabamızla kimi Çerkes, kimi Pomak, kimi muhacir köylerinde düğünler yapardı. Ben utandığımdan hiç kıpırdamadan babamın arkasında bir çantamın, bir kolonun falan üzerine oturur böyle dururdum. Nereye gitssek, köylüler beni alır, güzele yedirip içirir, şımarır da şımarır, bir güzel ağlarlardı. **Daha o yaştaki aklımla acağılığın köylülerin misafirperverliğinde değil babamın temsil ettiği şeyde olduğunu görebiliyordum. İtibarı bana değil onun oğlu oluşumaydı.** Arkaik hatta ilkel denebilecek bir övgünün merkezi oluyordu babam, nereye gitssek. Koye şaman gelmiş gibi, evliya uğramış gibi bir sevinç sarıyordu bizi. Peynirler, tarhanalar, salçalar, koy ekmeleleri, tavuklar, sucuklar, pekmezler sunuyorlardı bize. Çantalar, torbalar dolusu döşüyorlardı tüm köylerden. Biraz aklım erince işin ardını görmeye başladım. Düğünleri olabilsin diye otuz-kırk kilometre uzaktaki bir şehir merkezinden müziyenin getiriyorlardı. Çünkü aralarında bunu yapabilecek kimsa bulunmuyordu. Ve babamın onlara müzik getirmesi, böylelikle eğlenememesi ve düğünlerini kutlayabilmeyi minnetle layık buluyorlardı. Müzik, babamı hepimizden daha farklı bir yere koyuyordu. Simdilerde o, video kasade alınımsı köy düğünlerinin yüzheresinde saklanan göçmeli bir yaz, metalik bir sestir.

Müziyen olmayı çok istedim. Denedim. Çabaladım. Hatta hayatımın bir döneminde canlı müzik işleriyle de başladım geçtim. Ama yeteneksiz olduğuma ikna olunca bayrağı bir yetenek abidesi olan kardeşime devrettim. Müziyen olmadıysam da Fena bir dinleyici sayılmam. Güzel istersenim var, çeksem. Spotify kulübesi adını konanagadol.

Bir şehir efsanesine göre Sony'nin iki kurucu ortağından biri olan Akio Morita gerek bir Puccini hayranıdır. Aynı zamanda bir golf tutkunu olan iş adamı, geniş mi geniş sahalarla golf oynamak bu köy sevdiği bestecisi de dinlemeye kafayı takar. Şirketinin ürettiği taşınabilir kasetçaların maalesef beklenen etkiyi vermekten uzaktır. Ses dalgaları açık havada dağıldıkça Puccini'nin eşsiz eserlerinin duyusu da hava boşluğunda kaybolur. İşte Bay Morita'nın, Puccini'yi yanında taşıyabilen arzusunun sonucu olarak, verilen direktif sonucunda mühendisleri tarafından müzik dinleme alışkanlığını tümden değiştirecek olan o alet icat edilir: Walkman. Bugün kullanılan kulaklıkları müzik aygıtının hepsinin atası. Bu efsanesi. Gelelim gerçeğe: Sony'nin diğer kurucu ortağı Masaru Ibuka, yaptığı uzun uçak yolculuklarında kimsesiz huzursuz etmeden doya doya opera dinlemek arzusuyla şirketin (şasancısı Nonio Oga'dan bu derdine bir çare bulmasını rica eder ve walkman böylece ortaya çıkar. Efsanesi de gerçeği de aynı yere varıyor işte. İnsanın müziğin kopmak istemeyişi. Sımdı telefonlarımızda, kablolu ya da kabloluş kulaklıklarımızla istediğimiz müziğe istediğimiz an ulaşabiliyoruz olduğumuzdan bunu anlamak çok kolay olamayabilir. Ama müziğin insana eklenememesi gerçek anlamda bir devirdir. Müzik dinlemenin tek yolunun konser salonlarına, müzikli mekânlara ya da herhangi bir enstrümanistin yamacına ilişmek olduğu çağlardan bugünlere gelen uzun bir yol. Ama değişmeyen tek bir şey var: Türemüzün müziğe duyduğu karşı konulmaz ihtiyaç.

İnsanın taşı taşa vurmaktan piyano çalmak gibi komplike icralara kadar uzanan uzun soluklu müzik macerasından bize birikenler birkaç ömür durmadan dinlemek bitiremeyeceğimiz kadar çoktur. Hemen her insanın kolayca buluşabildiği kimi ritimlerden zorlukla besinlenilen yöresel melodilere kadar, dünyanın her köşesinde, her an, insanlık kesintisiz bir mesafeye müzik üretmeye sürdürür. İnsanın barınma, beslenme ve nefesi sürdürme faaliyetleri dışında hiç aksatmadan tüm tarihi boyunca, durmaksızın yaptığı tek şey beki de budur. Çünkü müzik hayatın sesidir. Türemizin olduğu her yerde ses, sesin dolayış her yerde de müzik bulunur. Müzik, kötülerin, bile nediren saklanamayacağı, kaçıp saklanamayacağı büyüü bir ruhtur. ve tüm canlıları teslim alabilecek gücündedir. canları can alabilir.

İsm. Galvaniz: Üzeri derinli moderniteye karşılık
Mehmet Ali & Akşamfası
 afor. Arkalık: Güzel sanatlarla kişilik çağ öncesinden kalın.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

Bİ PARÇA

OLASILIKLARIN EN
KÖTÜSÜNÜ
HESAPLAYIP,
EN İYİSİ
OLDUĞUNDA
...

AKIM DÜNDE VE
YARINDA KALMIŞKEN...

BİR ŞEY
OLSUN
İSTERKEN...

HİÇBİR ŞEY
HİSSETMEMENİN
Bİ PARÇASI
OLMAYI
KABUL
ETTİM...

BUGÜNÜN BİR
PARÇASI OLMAYI...

HİÇBİR ŞEYİN
ESKİSİ GİBİ
OLMAYACAĞININ
Bİ PARÇASI
OLMAYI
KABUL
ETTİM...

SORUYU DUYMADAN
BİLİNE
CEVAPLARDAN...

NEYDEN
KAÇTIĞIMIN
DEĞİL...

PARÇALANMIŞ
HİSSETTİĞİM
ANLARA
BİLE...

SONUMU
BİLDİĞİM
HALDE
YAŞADIĞIM
HİKAYELERİN
Bİ PARÇASI
OLMAYI...

KOŞTUĞUM
YÖNÜN Bİ
PARÇASI
OLMAYI
...

O PARÇALARDAN
Bİ YOL
BULMAYI
DENEDİM...

HERKEŞİN
İSTEDİĞİ
GİBİ
DEĞİL...

BİR ARAYA
GELMEK
İÇİN DE
OLSA
...

KENDİ
İSTEDİĞİM HAYATIN
Bİ PARÇASI
OLMAYI...

Bİ PARÇANIN
EKSİK OLABİLMESİNİ
GÖZE ALMAYI SEÇTİM...

ÇÜNKÜ ARTIK
KENDİMİN Bİ
PARÇASI VE 'BEN'
OLMAMI GEREKİYORDU

Alper Canıgöz

kabiliyetsiz ama çalışmıyor

Sergen, öz güveninin temeline kabiliyetini koyduğunu her fırsatta dile getirdi. Çalışmayla, motivasyonla, disiplinle, azimle elde edilemeyecek, X faktörüne sahip oluyordu onun "olayı."

Bir kulünü çok sevdi, sevgili okur, o bizi hiç takmıyor. Türk futbolunun en kendine özgü starlarından Sergen Yalçın'dan söz ediyorum. Yanlış anlaşılmasın, onun galeyanından hâllice aşımıza verdiği bir karşılık, unamak bir yana, gayet sağlıklı ve takdir edilesi görüyorum. Seyircinin kendisine yönelik sevgisini hissedip hissetmediği sorulduğunda, "hem sevgisini hem de nefretini" hissettiğini söyleyecek kadar dayanık, aynı röportajda saha dışında futbolcu pek sevmediğini dile getirecek kadar da pervasız bir oyuncuymuş Sergen. Bihassa faal oyunculuğu dönemlerinde, hep beraberinden tatsız beş kışe çimleyi evir çevir tekrarlayan futbol dünyamızın aktörleri düşünüldüğünde dikkate değer açıklamalar bunlar. **Sahada son derece özel, sürprizli, spektaküler bir oyuncu olmasının yanı sıra, kimseye müdanası olmayan tavrı da onu bu denli ilgi çekici hâle getirmiştir.** Beşiktaş'a mal olmuş bir futbolcu olarak balınımıza rağmen, oynadığı bütün önde gelen kulüplerin taraftarlarına kabul görmesinde bunun önemli etkisi vardır sanıyorum.

Sergen, öz güveninin temeline kabiliyetini koyduğunu her fırsatta dile getirdi: Çalışmayla, motivasyonla, disiplinle, azimle elde edilemeyecek, X faktörüne sahip oluyordu onun "olayı." Koşunca yürüyüşünden bütün da falanca oyunculuk kabiliyetsizsin önde giden olduğuna göre, kendisinden farklı olarak onun herhâlde ki çalışması gerektiryle bu işi aşırtmış da tanık olduk sıkça. Ben açıksa, onun bunu bilindiğini ve zannedilen aksine işini her zaman ciddiye aldığını düşünüyordum. Evet kilo problemi vardı, evet antrenman kaçırı, evet teknik direktörleriyle problemler yaşan- ancak herkesten iyi bilir ki önden beklenen veremediğinde, ilk olarak kendisini en çok suçluyordun ona paça parça etmek için fırsat kollamaktadı. Türkiye'de yayıyıp, herhangi bir konuda biraz öne çıkmış birinin bunu bilmesine imkân yoktur zaten. **Bana kalırsa Sergen gittiği her kulüpte kendisine bir hedef koymuş, bunu gerçekleştirecek kadar da çalışmıştır.** Beşiktaş'ın yitirdiği yıl sezonunda ortaya koyduğu etkiliyici performansı dışından, yuvaya döşüş sebebini kulübe şampiyonluk kazandırmak olduğuna biliyordu ve gerekse yapıtı.

Birkaç ay önce teknik direktör olarak bir kez daha döşüş yapıtı Beşiktaş'taki imza törenini izlemek için stadyuma yirmi binden fazla insan geldi. Tahmin ediyorum bu rakam, takımın bu sezonki ortalama

seyircisinin üstündedir. Öyle pek görkemli bir teknik direktörlük geçmey yok Sergen'in, herhâlde kimse gelip iki top sektiirmişin, birkaç trikk almasının falan da bekliyor değildi. Peki, kendisinden çok daha kariyerli hatta Avrupa'nın önde gelen kulüplerinde oynayıp başarılı olmuş oyuncularında değil de Sergen'e duyulan bu sevdanın, açılan bu kredinin esbabımuçibesi nedir? Benim kanaatim, onun toplumsa kendimize dair söyledikleri çok kırık bir yalancı kendi kimliğinde inandır kılması. Sergen'in istese Real Madrid'de bile oynayabileceği iddiasını duymayan kalmamıştır herhâlde. Buradaki önemli sözcek "istese". Yani, Sergen dünyanın zirvesine çıkabilir ama buna lüzum görmüyor. Yaptıkları, yapmadıklarının teminatı!

Batıya karşı duyduğumuz hayranlık/nefret içkisinin temeline, bir Dağı toplumu olarak ciddi bir yenilmişlik duygusu hissedildiği iddia edilir. Eğer durum gerçekten böyleyse, herhâlde, bir yerleri çalıp da başaramadığımız gerçekyle yüzleşmektense, tenezzül buyurmadığımız için bu noktada olduğumuzu düşünmek evladır. Herhangi bir veli toplantısında mesela, öğretmenler hemen hemen her başarıyı öğrencinin, "aslında çok kabiliyetli olduğu ama çalışmadığı" bilgisini veriler velilere. Buna karşılık, çocuğunun aslında biraz kalın kafalı olduğunu ama ne mutlu ona ki çok çalışarak bu dezavantajını ortadan kaldırdığını duyan pek olmaz. **Hâlbuki, atla deve değil, puanlama sisteminde ortolama bir net alon her öğrenci a derşte başarılı sayılır; on üzerinden beş olmak için ollameicihan olmak gerekmez yani.** Tattice itibarıyla,

toplumun büyük kesimi ortalama dedikleri kategoride yer alır, herkesin ortalamanın üstünde olduğu iddiası baştan saçmadır. Sergen son derece iddianlı bir yetenek ve büyük çoğunluğumuz onun gibi değiliz, olamayacağız. Ve maalesef hayır, pek çok alanda gelişimi ülkelerden geri kalmamızın sebebi de onlardan daha iyi olamamız değil, buna karşılık, kimseden daha kötü olmadığımızı herfetmek için ilk önce bu gerçekle yüzleşmemiz gerekirdi sanırım. Futbol örneğine geri döşüşsek olursak, doğat kabiliyetlerinden ziyade iş disiplinle öven Almadıların, sadece bir çocuk milyonluk bir Türk nüfusu içinden aynı sezonda Real Madrid'e transfer olacak hıymette uc oyuncu yetiştireceğini, seksen milyonluk Türkiye den ise, her on yolda bir, belli iki futbolculu kalburüstü bir kulübe gidebildiğini hatırla tutmakta fayda var. Her bir de bu spor yazarının Sergen hakkında yapıtı azı ama gerçek tespiti. Yalnızca istese Real Madrid'de oynamı dedik, Real Madrid'in teknik direktörü

Sergen dünyanın zirvesine çıkabilir ama buna lüzum görmüyor. Yaptıkları, yapmadıklarının teminatı!

İsim: Galeyen: Çoşku.
Sektör: Spektaküler: Gözler: Herkesin
İsim: Midanlar: Yürüyüş: İyi
İsim: Esababımuçibesi: Gerçek
İsim: Yalancı: Doğru
İsim: Kaldırımlar: Seçim, sivilizm, önde gelen

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehtap Ali & Akşamsefası

Levent Erden

viral dönüşüm

Enseyi karartmamak lazım. Dönüşüm başladı. Yavaşlatılmaya çalışılrsa da karşı konulamaz. Daha çok, en çok, en büyük, en kocaman, temelli sahip olmayı pompalayan, yirminci yüzyıl bu virüsle kesin bitti.

Virüs dünyayı birkaç hafta içinde altüst etti. "Uzak" Doğu'nun o kadar da uzak olmadığı, felaketin bir anda dünyayı sarılabileceği, yani her yerin tehlike anında çok yakın olduğu ortaya çıktı. Daha önceki görece benzer salgınlarda görülmeyen, eskinin vebasının karşısındaki çaresizliğin bir benzeri yaşanıyor. Doğaya, kaynaklara teknolojiyle hükmeden insan; medeniyetin, bilimin, yönetimin zirvesinde imiş gibi addedilirken, birden yine korumasız, güçsüz, bilgisiz, hazırlıksız... kaldı. Boyununu ölüsünü aldı.

Dünya kapandı. İnsanlar işini, eğlencesini, eğitimini kapadı, evine kapandı. Hayata kapandı. Sosyal olarak kapandı.

Kapananlar, kapatılanlar hep bir tarih verdiler. İki hafta, üç hafta en kabadayısı bir ay. Sanki tarih verince, günü gelince her şey bilecekmiş gibi. Bilinmeyen, öngörülemeyen, tam anlaşılamayan hatta doğru düzgün savaşılamayan, giderilmeyen bir konunun vaide tarihini kesin bilirmiş gibi. Umud. Birkaç hafta sürer... Ama birkaç ay ve daha fazla sürmesi halinde kimsenin elinde doğru düzgün bir senaryo yoktur. İnanç bellidir. Birkaç haftada biter. Dünya kaplarını, kapenlerini açar ve kısa sürede her şey eskisi gibi olur. Yaralar da sarılır. Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir. Zaten ölenlerin de çoğu ekonomik yük ve verimsiz olan altmışıya yaşlar ve üstüdür. Ölmeleri kötü olsa da sistem rahatlar, gerisi de bağımsızlık kazanır. Bu der titer. Hayat "normal" döner...

Nah döner!

Pek çok açdan hayatın, işleyişin "normal", eskise, bilinene, alışılmışa dönme olasılığı kalmadı. Pek çok açdan bu imkânsız.

Ülkeler, başı kesik tavuk gibi savruldu virüs krizi karşısında. Sınır kapattı, sokağa çıkartmadı, kimsi bırakın hasta olsunlar bağımsızlık kazanırlar derken ölüme geç kaldık mahvolduk dedi. Çok iyi öğütüldüğü zannedilen dünya yönetimleri enayi bir virüse diz çöktü. Anlaşıldı ki merkezi otorite tarafından her tür karar alınmıyor. Bir yandan tek karar merci merkezi otorite olup, daha otorite davranışları göstermesi, Çin'in kısa sürede toparlanmasını totaliterizmi yapısına bağlanmasın bir anda genel kabul görürken, halikon, bireylerin kabulu, desteği ve inancı olmadan da başarının imkânsız olduğu görüldü. Sistem ve bireyin birbirine etkileşim tahterevallişi pek oynak olmamalıydı.

Bireyin önemi de gücü de tehlikesi de anlaşılırdı. Tek bir kişi virüsü binlerce işiye birkaç saat içinde bulaştırabiliyordu. İstemese bile. Bir kişinin bile oynuna katılmasının risk demek olduğu net anlaşıldı. Otorite ne yaparsa yapсын birey oynuna katılmıyacak, çözüm zorlaşıyor ya da en azından gecikiyor. Bu, ülkeler için de geçerli oluverdi. Merkezi ve güçlü yapılmış olan bir sistem olmayınca ülkeler de sızmaladı. Sınırlar kapatılsa da maskeden geçiveren virüs sınırlardan da geçiverdi. Zaten herkesin kendisine göre anlamlandırdığı "global" lafının anlamı yine sarılsdı.

Ülkeler tek tek çözüm aradılar, tıbbi malzeme ve ihracatında kısıtlamalar, malzeme kitlerinin çözümsüzlüğü, her ülkenin kendi verileri ve bilgileriyle çözüm arayışı kısa sürede sonuç getirmedi. "Bırakınız yapamınsınlar" dönemi başladı. Süreci, insan hayatı ve nasıl sürdürüleceğinden çıkıp, ekonomik çöküntüyü tartışmaya getirdi. Hükümetler yara yarma nereden başlayacaklarını kestiremeyip bol keseden vaade boğdular dünyayı. Bittiginde kalanın yerdin başlamak umuduydu.

Ama bütün bu önlemler, ilişkî biçimleri, dünyayı ele alış şekli aslında yepyeni bir dönemin, yani gerçek dönüşümün başladığını gösterdiği. Belki farkına varılması ve yerleşik hâle gelmesi üç beş sene alacak ama "normal" bir daha dönülemez. Çünkü normal değişiyor.

Herkes eve kapandı. İlk şoktan sonra görüldü ki pekâlâ uzaktan da çalışılıyor. Toplantılar, görüşmeler, mülakatlar, terapi seansları, raporlar, sunumlar yapılabilir. Alışıkça daha da kolay ve rahat yapıyor. Şimdi zorunlu olarak evden çalışılrsa da sular durulduğunda ("home office" tercümelerine sıkışmak yerine) "mekân bağımsız" çalışabilmenin mümkün olduğu her kademedede anlaşıldı. Hatta "mesai saati ve mekân bağımsız" olmak bireyin kendini ve zamanını daha değerli hâle getirmesini sağlıyor. Kol gücüne dayalı işler makinelerle terk edilirken, ofislerde insanlar minik kutucuklara hapsedilip zaman dayatması ile hiyerarşi kıskacı altında çalışınıyor.

Kimsenin aynı iş yerinde yıllarca çalışıp, hiyerarşi basamaklarını yavaş yavaş tırmanıp, işlevsiz hâle gelene kadar malum parruk mük ve kutucuklara tıkmamak istemiyor. Zamanının kendine en yararlı bulduğu ve azamî latmin alacak şekilde optimize etmek istiyor.

Eğitimin de mekân bağımsız olabileceği görüldü. Gerçi ilk hatta kısmen orta öğretimin birlikteliğinin pedagojik faydaları tartışılmıyorsa da sonrası için farklı çözümler üretilir. **Artık ezbere, kitabi ve yavaş hocanın söylediklerinin ezberlenip** **bu sistem çökmüştür.** Üstelik yirmik yaşların başına kadar alınan

"Bu kriz birbirimize bağlı, bağlantılı ve bağımlı olduğumuzu, bütünleşik bir işleyişin kaçınılmaz olduğunu net olarak gösterdi."

Mehmet Ali & Akşamsefası

**“Çok iyi örgütlendiği
zannedilen dünya
yönetimleri enayi
bir virüse diz çöktü.”**

eğitimin, yetmiş yaşına kadar yetmesinin imkânsız olduğu bir hızla ilerleyip, gelişip, yenileşip, dönüşürken...

Haftada beş-altı gün dokuz-on saat kullanan, işlevsiz ve hantal hiyerarsilerle örtülen yerleşilen iş binalarının ve yılda altı-yedi ay, haftada beş gün kullanan okul binalarının ısıtma, soğutma, aydınlatma, bakım, temizlik, güvenlik gibi temel giderlerinin dahi büyük kısmı insan ve insanın geliştirilmesi için harcanabilmektedir. “İş” in büyük şehirlerde olması, ona erişmek için, iş saabinin üçe birini yollarda, sıkışma sebebinin de kendileri olduğu trafikte geçirmesi en büyük kaynak israfıdır. Ayrıca bu kalabalığa katılabilmek için büyük şehirlere yapılan göç, şehirleri daha büyütüp daha içinden çıkılması imkânsız hâle getiriyor. Mekan ve mesai saati bağımsız hayat başladı. Çalışıyor.

Özellikle GSM sistemine bir katkısı olmayacak ama interneti görülmemiş hızla çıkartacak olan 5G'ye geçilecek web 3.0, ekranları ortadan kaldırıp mekânı öne çıkartınca bugün fark edilen ihtiyaçların çözümleri daha da kolay olacak. Toplantıların ekranlarda değil de aynı masa etrafında oturarak, hologramik olarak yapılabilecek olması, bu krizin denetikklerinin karşılığı olacaktır. Dil hegemonyasının görece ortadan kalkıp, sınırların ve duvarların anlam erozyonuna uğrayacağı döneme en hızlı uyabilenler yol alacaktır. Ama bu defa tek başına kişi ya da şirket olarak yapılabilecekler sınırlı. Farklı disiplinlerin ve kesimlerin hızlı kabulü ve adaptasyonu şart.

Bu kriz birbirimize bağlı, bağlantılı ve bağımlı olduğumuzu, bütünlük bir işleyişin kaçınılmaz olduğunu net olarak gösterdi. Merkezi otoritenin, regülasyonun, bireylerin seferber olmadığı, katılım sağlamadığı bir yapıya işlevsiz kaldığı belli olmuştur. Hatta hükümetlerde bile ilgili bakanların değil tüm bakanların ya da şirketlerdeki tüm birin yanı sıra uzmanlık alanlarının, kolektif ve bütünlük hareket etmesi ve çalışması mecburi olmuştur. Koordine, kapsamlı kolektif eylemler ancak sonuca gidebilir.

İdealist bir “bütün dünya inansa, birlik olsa” utopyasına tabii ki anlam ve yer yok ama küresel dayanışma mecburi olan. Virüs bir türlü atlansız da en az virüs kadar yaşam riski taşıyan ve yakında karşı konmaz riskler taşıyacak iklim sorunları da bu kolektif hareketi ve dayanışmayı zorlayacaktır.

Ötekleştirmelerin, farkların olduğu bulunduğumuz ve önümüzdeki tehlikelerle savaşırken anlamı bir anda yok oluverdi. Ama bu seviyeyi yakalamak için bireylerin, şirketlerin, kurumların, devlet mekanizmalarının da dönüşmeyi ve dayanışmayı kabullenmesi gerekir.

“Virüs” ve “viral” lafları yanlış şekilde bulundugumuz tarafından piyasaya sürülürken yapılabilen işlerin ne kadar riskli olduğunu da görmüşlerdir herhalde.

Enseyi karartmamak lazım. Dönüşüm başladı. Yavaşlatılmaya çalışılsa da karşı konulamaz. Daha çok, en çok, en büyük, en kocaman, temelli sahip olmaları pompalayan, yirminci yüzyıl bu virüsle kesin bitti.

Ait olma sorunlarının kolektif çözümleri, hayatı erişilemez hızla çeken teknoloji tarafından fazla baskılanmazsa tabii...

Dönüşüm bile viral oldu işte!

*1927'de Kolom biya'nın kuzeyindeki yoksul Aracataca kentinde doğum. Büyükanem ve büyükbaba bamin yanında büyüdüm.

*Hukuk öğrenimi görmeye başlamıştım, daha sonra gazetecilik yapmak için bu okulu bıraktım. Evet, sonraki yıllarda romanlarımıyla ünlendim fakat hep gazeteciliğe devam ettim.

*İlk romanımı 23 yaşında yazdım.

*1948 yılında gazeteciliğe başladım. Daha sonra "Cambio" adında bir dergi satın aldım; bu derginin hem sahibi hem de genel yayın yönetmeniydim.

*1966 yılında yazdığım tam 590 sayfalık romanı Buenos Aires'teki yayınevine gönderecektim. Ancak postayına param yetmedi, bu yüzden kitabı iki parçaya böldüm. Yayınevine kitabın sadece bir kısmını göndere bildim.

*1967 yılında yayımlanan romanımı yazmam iki sene, düşünmem ise 15 senemi aldı. Ve bu roman tüm dünyada 30 milyon adetten fazla sattı.

*Kitaplarımla pek çok dilde yayımlandı. İspanyolcada ise Incil'den sonra en çok satılan eserler kitaplarımla oldu.

*The New York Times gazetesi, bir romanımı, tüm insanlık için "Eski Ahit'ten bu yana okunması gereken ilk

ede biyat ürünü" olarak tanımladı.

*Julio Cortazar'ın örnek alırdım. Cortazar'ın bir kitabının arka kapışına şöyle yazdım, "Adam olduğum zaman böyle bir yazar olmak istediğimi anlamıştım..."

*Romanlarımdan birinde 53 yıl 7 ay 11 gün sonra kavuşulan bir aşkın hikâyesini anlatıyorum, bu kitabın adını bildiğinizce eminim.

*İncide mektuplar, fotoğraflar ve mektupların yer aldığı 27 bin sayfalık arşivim Teksas Üniversitesi tarafından dijital ortama aktarıldı.

*2012 yılında yazmayı bıraktım! Çünkü artık demans (bunama) hastasıydım. Bu yüzden son yıllarımda beni kamuoyu karşısında çok fazla görmedim.

*2014 yılında, 87 yaşımdayken, 30 yıldan uzun süreli yaşadığım Meksika'da hayata veda ettim.

*Ölümünden sonra Kolom biya Cumhurbaşkanı Juan Manuel Santos hakkında şöyle dedi, "Bugüne dek yaşamış en büyük Kolombiyalı!"

*Günümüzde Kolom biya para birimi olan 50.000'lik pesoların üzerinde benim çok bilinen bir portrem bulunuyor. Eğer bir gün elinize geçerse, avucumdan gökyüzüne havalanan kelebekleri de göreceksiniz demektir.

Hazırlayan: Emrah Albay

PEKİ BEN KİMİM?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Doğru cevabı bulup, biz yazın@kafadergi.com adresine gönderen ilk üç okuyucumuza yazının bir kitabı hediye!

Kitap Adı: Adımlar: Sığılmak
Yazar: Tahir Elçi, Demokratik Halk ve Demokratik Devrim
Yayıncı: Rantey, bütün yetkileri bir elde veya küçük bir grupta bulunmayan demokratik olmayan (devlet dışı), bütüncül

Umay Umay

hem oyuncu hem yalancı olamazsın

Tanrı bahçesinde her çocukla aynı oynuyor. Kayıp zamanların çocukları daha mı kimsesi? Daha mı örtünmesiz bazı kızlar ve bazı bıçaklar daha mı keskin bağrını açıp ararken kalbini? Beni sevmenin tarafı var mı? Beni daha az acıtan düşmeleri n...

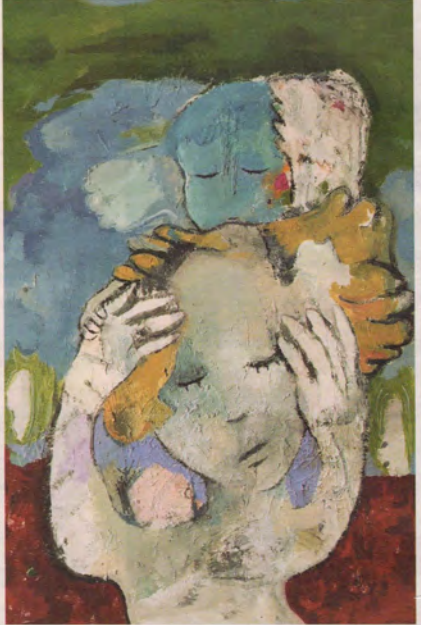
Yağmur perdeleri sallıyor, kuru rüzgârı n içeri vuruyor. Düşürmeyi unutmuş gibiyim, akışkan zaman arada alınıyor tutuyor. Ateşim varsa si renler çalışacak. Kaçışacak dört bir yana insanlığı. Kendi cılatlarını görmekten. Kendi cellatlarıyla yüzleşmekten. Sevmişti onu diyecekler. Dahadün kahve içmiştik, dahadün göğsüne yaslanmışım başımı, daha dün o beni çocuk sanmış son yemeğini paylaşmıştı. **Bu korkunç tarihin adı zaten bulaşıcı. Oysaki ölebileceksen yaşıyanım ben.** Bilemezler zehir dediği mi başka değer sanırlarına. Ne de olsa tam kaybettim derken bulanım. Seni ne sen olmaya işte bu kadar yakınım.

Şimdi kapıyı arda, bakaşağıya doğru, içine alan aydınlık çukurda pısmanlıkların oynuyor. Solucanlar gibi. Kaygan ve yumuşak jelimisi. Elini uzatsan o yumuşak zannımsı doku dağıtacak tüm hücrelerini... Çamur kokusuyla birleşmiş yağmur. Gördüklerin onun yansıması, altında oynaması kayıp ruhların. Üstü gibi altı da dolu ahenkle. Benzelmekte tarih kendi ni yüzümüze. Üzgelik yetenekli. İğrençlik ile muhteşemliğin karması. Bizim gibi. Söyle oynaman sessizlikle kirlenen zaman.

Çölde terk edilmiş küçük bir çocuk yürüyor. Acdesi var gibi. Arkasında dümdüz kurak toprak parçası. Poze bir fanila bir don iki tşört siğirmiştir. Yürüyor, yürüyor, asla durmamalı. Durursa ölür annesi, kardeşi, geleceği. Siper olacak bir göğsün dahi kalmadı. Siper olacak sözün de yok başını önüne eğip "bu da oldu" demek dışında. Kollarını arkana bağlayıp derin bir nefes alıyorsun. O kollar kucaklamayı unutalı yıllar olmuş. Basit şeylerden bahsediyorum ağır sözcüklerle. Basit olanı basitçe anlatmak başkalarının uzmanlığı. Kaçın benden ağzımdan fırlıyor öfkem, bulaşıcıyım. Lakin hızla sonuca da erdim nim sizi. Gülüyor yaşlı göbeği ni taşıyandünya. Hem oyuncu hem yalancı olamazsın diyor. Keyfi yerinde mutasyon geçiren şeytan vekilleri. Keyfi deli ce yerinde, homurtusu artık kahkahalı. Sıcak değil ama vadedici böylece sırtını dayayıp hiç düşünmemek. Hiç düşünmediğini bi yaşamak.

Uyuşmuş beyi nlerin uyuşmuş mikropları süzülüyor atmosferden, açıkta kalan yerlerin yanyıyor. Onlardan birini tali hisz bir gece koynuna da almış olabi lirsın, yapayalnız yürüyen çocuğun olduğunu zannedere ki ilağ olduğunu ya da ne bileyim tam ölecekten kurtarmak gibi sana bakan garesiz gözleri. Bütün bu duyguları bütünlük içinde hissetmiş olabilişin. Uyanmak istemediğin görkemli rüyan, hiç bitmesin dediğin o film. Her şeyi sen yok edeceğin gerçeği yayılabilişin. Yayılan o neyse işte tam da burada ama yüzü illardır senin adınla dolaşıyor. Senin elinden zehiri yiyor seni n diinden küfrediyor.

Benimle sırt sırta durduğun o son baharda. Yüzümü upuzunuzanan yeşil vadiye dönüp rüzgârın saçlarımı uçurmasına izin verdim. Sonsuza dek yaşayacağımı anladım. Korkusuzluğum bundan.

Resim: Bengt Kana

Basit şeylerden
bahsediyorum ağır
sözcüklerle. Basit olanı
basitçe anlatmak
başkalarının uzmanlığı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Selçuk Şirin

1
bir
milyon
kitap

bir çinlinin ne yediğini dert etmek

Ünlü Kaos Teorisi'nin bir parçası olan Kelebek Etkisi'ne göre, evrenin herhangi bir yerindeki küçük bir değişiklik, tüm sistemi etkileyecek büyük ve öngörülemez sonuçlar doğurabilir.

Bu yazıyı korona virüs salgınının bir kabus gibi üzerimize çöktüğü günlerde yazıyorum. Tokyo'dan İstanbul'a, Roma'dan San Francisco'ya milyarlarca insan evine kapanmış, kendisini göremediği bir canlıdan korumaya çalışıyor. Dünyanın her tarafında ölüm sayıları binleri bularak yayılıyor. Elimizdeki veriler gelecek günlerin çok daha berbat olacağına işaret ediyor. İşte böyle bir ortamda insan ister istemez şu basit soruyu soruyor: Sağlıkta, teknolojiye bu kadar ilerleme kaydetmiş dünya, neden böylesi bir salgına hazır değil?

SORUNLAR SINIR TANIMIR!

Dünya adı üstünde bir gezegen ve bu gezegende yaşadığımız sorunlarınönemli bir kısmı coğrafi ya da siyasi sınır tanımıyor. Ünlü Kaos Teorisi'nin bir parçası olan Kelebek Etkisi'ne göre, evrenin herhangi bir yerindeki küçük bir değişiklik, tüm sistemi etkileyecek büyük ve öngörülemez sonuçlar doğurabilir. Korona virüs, önumüzdeki dönem dahası görəcəğimiz bu tarz globalsorunlardan sadece biri.Malum en önemli sorunlardan küresel ısınma da başka bir global sorun olarak karşımıza duruyor. Gelir eşitsizliği ya da kültürel sorunları da her ne kadar bölgesel gibi görünse de uzun vadede global meseleler. **Peki gezegenimiz dünya bu ortak sorunlara ortak çözümler üretebilir mi? Yanıt evet olsaydı bir virüs bugün tüm dünyayı teslim almaz, milyarlarca insanı evine hapsedmezdi.** Şu an karşımızdaki en önemli sorun, dünyanın sorunlara karşı ortak tavır alacak bir mekanizmadan yoksun olmasıdır. Virüs gelip geçer ama bu ortak mekanizma yoksunluğu çok can yakmaya devam eder.

GLOBALLEŞMEDEN POPÜLİZME

Aslında dünyanın 2000'lerin başında globalleşme rüzgârıyla birlikte ortak bir mekanizma geliştirme fırsatı vardı. İnternet ve başta Facebook ile YouTube olmak üzere sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte insanlık, kısa bir an için de olsa, ortak bir gezegende yaşadığını kabul etmişti. O globalleşme süreci, her ne kadar sanal bir birliktelik duygusu yarattıysa da o duygunun gereği olan sosyal ve ekonomik farkların azalması yerine artmasına yol açtı. Liberalekonomik politikalarülkeler arası ve ülkeler içi gelir eşitsizliğini azaltmak yerine artırdı. Globalleşme, küçük bir azınlığı "Coğrafya kader değildir," noktasına taşımış olsa da geniş bir kesim ekonomik olarak kendi kaderine terk edildi.

Tarihten biliyoruz ki ilişkiler keskinleştiği vakit radikal çözümler gündeme gelir. Global gelir adaletsizliği karşısında da benzer bir durum oldu. Globalleşmeyi tetikleyen liberal ekonomik kararlar sonucu yoksulluğa terk edilen geniş kitleler siyasi tercihini globalleşme karşıtı populist politikalar lehine yaptı. Kısa bir sürede globalleşmenin yerini, populist milliyetçi söylemler aldı.

Trump'a, AB'de Brexit'e, Latin Amerika'da soldan aşırı sağa (LuLa'dan Bolsonaro'ya), Rusya ve Çin'de mutlak liderliğe geçiş oldu. Artık dünyayı sınırları keskinleştirip duvarları yükseltenler idare ediyor! Hâl böyle olunca korona virüs gibi tüm dünyayı ilgilendiren bir meselede ilk yapılan, sınırları kapatmak oldu.

TEK BAŞINA KURTULUŞ YOK...

Aslında bu son korona virüs salgını, sonuçları itibarıyla bu kadar korkunç olmayabilirdi. Örneğin, Çin Hükümeti ilk vakayı ortaya çıkaran doktora soruşturma açmak yerine tüm dünyayla vakayı şeffaf bir şekilde paylaşmış olsaydı sonuç bu kadar yıkıcı olmayacaktı. Dünyanın geri kalanı virüs kendi sınırlarına dayanmadan elindeki imkânları virüsün ortaya çıktığı noktalara ulaştırıyorsa, binlerce insan ölmeyecekti. Kısaca, global sorunlara global çözümler bulan güçlü mekanizmalar olsa sonuç her ülkenin kendi başına çare bularak aynı hataları yapması şeklinde cereyan etmeyecekti.

YETİŞİN GENÇLER!

Ben yukarıda sıraladığım ortak aklı dünyayı şu an yöneten yaşlı kuşağın bulmasını bekliyorum. Umudum gençlerde. Bu umudumu da verilere bağlıyorum. Global sorunlara, yani küresel ısınma, kültürel sorun, gelir eşitsizliği gibi dünyanın ortak sorunlarına yaklaşım bakımından verilere baktığımda karşına çok ilginç bir fotoğraf çıkıyor. **Şu an dünyada global sorunlara yaklaşım bakımından kuşaklar arası fark, ülkeler arası farktan daha fazla.** Bunu açayım: Bir ülkede gençler ile yaşlılar arasındaki fark, o ülke ile başka ülke arasındaki farklardan daha fazla. Bu şu demek, eğer sadece 30 yaş altı nüfus oy vermiş olsaydı ne Brexit geçer ne Trump ne de Bolsonaro seçilirdi! Bir başka ifadeyle, Türkiye'deki genç ile Rusya'daki genç, Amerika'daki genç ile Brezilya'daki genç meselelere ortak bakıyor. Küresel ısınmayı ve yoksulluğu dert ediyorlar, multiteiler için bir şeyler yapılırsa kendi ülkelerindeki yaşlılardan çok daha fazla istiyorlar. Benim umudum, bu gençlerin bir an önce ortak aklı global capta hayata geçirecek çözüm mekanizmaları kurmasında. Yoksa bugün adı korona virüs olur, yarın başka bir şey ama

Ben küresel sorunlara çözüm üretebilecek ortak aklı dünyayı şu an yöneten yaşlı kuşağın bulmasını bekliyorum. Umudum gençlerde.

Celil Nalçakan

gözün arkada
kalmasın

Gülüyor, dünyanın en güzel
tebessümünün sahibi babam,
"Tamam yakışıklı," diyor...
"Aç uvanın kapısını."

Cem Davran

palyaço'nun günlüğü (16)

Geçmiş zamanlardan günlük parçacıkları paylaşırken bugün kaçınılmaz bir dönüşümle karşı karşıya kaldık. Şimdi ne yazıyorsak yüzlerce yıllık sorumluluk var üzerimizde.

Kar yağdığında Yıldız Yokuşu bambaşka oluyor. Doğduğun şehir sanatsal bir özete karşına çıkıyor. Arabalar kaymaktan, kaza yapmaktan korkmaya başladığında, sen baş başa kalıyorsun bembeyaz bir sonsuzluk yokuşuyla. Küçük bir adımla Boğaz'ın sularına dokunabileceğini biliyor ama denemiyorsun. Bu yokuşun, karla kaplı hâli insana zaman kazandırıyor.

Yaşamakla, geçen zamanla tuhaf bir savaşı var insanın. Ne kadar insan varsa o kadar. Her savaş diğeriyle de savaşın, savaşların savaşı gibi kaotik bir fotoğraf ölü sonu. Genç bir üniversite öğrencisiyim, heyecanlarım, acemiliklerim, yerinde duramayan fikirlerim var. Kendime dair net bilgiler bunlar. Savaşım gizli saklı geliyor bana, etrafa çıkırmamaya özen gösteriyorum ama küçüçük bir şiir okuyunca ele veriyorum sırrımı. İşte o tuhaf savaşlar yumağı beni de sarıp sarmalıyor bu durumda. Karla kaplı Yıldız Yokuşu'na sığınmam bundan belki de. Seksenlerin bir yerindeyim, İstanbul elimden tutuyor, yol gösteriyor. Ben yine de kendime kızıyorum. Daha ne yapısın koca şehir? Öğüz Atay'ın hocalık yaptığı okuldayım, her taraf kar altında, annem ekme kızırtıyor belki gelirim diye, dönmemi bekleyen insanlar benim yerime üşüyor bu soğuk günlerde. Oysa ben..

Geçmiş günlerin hepsini bir sandıkta saklıyorum gibiyim. Ne zaman canım istese açıyorum kapağı, hangisini istersem çekip alıyorum ve yeniden yazıyorum.

Yüzlerce yıl aynı şeyi tekrar yaşamak gibi. Uсталıklık yapıyorum bunu, heyecanlı yapıyorum. Daha önce yaşadığı için olacağını biliyorum, sonunu görüyorum ama yine de heyecanlıyım. Ne tuhaf ki değiştirmek istemiyorum. Geçmişte ne varsa seviyorum. Onlarla tekrar karşılaşmak bana yetiyor. Her seferinde günü geçeyim demine kadar tüketiyorum, hiçbir zamanı har vurup harman savurmuyorum, kıymetini biliyorum. Böyle yaptıkça sandığım daha çok doluyor, tika basa gün doluyor.

Çok yaşı bir adam vardı yetmiş yıllarda. Ayda bir kere hafta sonları bize uğrar, çay içen, annemle babamla sohbet eder giderdi. Akraha değil, yakın bir tandık değil, hiç kimse değil. Darülaceze'de yaşayırmış, bütün yakınları ölmüş. Sağlığı da fena değil hani. Bazi hafta sonları çıkıp dolaşma hakkı varmış. Yıllar önceden bir komşuluktan mı ne babamla tanışırırmış. Hayatta kimsesi olmayan değişik bir adam... Sadece bizimkileri azıcık tanıdığı için uğramaya başlamış, babam da hiç bozmadım bu oyun. Çok acayip değil mi? Seni bilen kimse yok dünyada, yoksun. Güneşli bir günde dışarı çıktın, ne yapacağını?

Başınıza ne gelirse başınızın üstünde yeri olmalı. Misafir ağırılırmış gibi ağırlamalı hayatın bize sunduklarını. Kapıyı çalan açıcı da mutluluğu da aynı sofraya davet etmeli. Sahibi bir gülümseme ikram etmeli gelene gidene.

Hiçbir yere gitmeyenleri bilir misiniz? Coğrafyalardan, şehirlerden, ülkelerden, mahallelerden gitmeyenler. Unuttuğumuz bir ırktan onlar. Doğarlar, büyürler ve öyle kalırlar. Özmekten korkarlar, özlemekten de. Durdukları yerde kök salar sımsıkı tutunurlar kendi dallarına. Gitmek ölüm gibidir, kalmak sonsuzluk; böyle derler, böyle hissederler. Hiçbir yere gitmeyenler kimsesizdir, öksüzdür, yetimdir. İki satır yazar silerler, aynı kutsal yıllar yüzü dinlerler. Sesleri bulubulu gözleri ağlamaklı, gülüşleri utançlağır. Kendi bilinsin istememizi.

Misafir ağırılırmış gibi ağırlamalı hayatın bize sunduklarını.

Dönerleri karşılar, gidenleri görmezler. Yaşlınsalar da bilmezler. Hiçbir yere gitmeyenler cevapsız mektuplar gibidir, küçük bir çekmecenin köşesinde unutulmayı beklerler.

Eski fotoğrafları çok önemsiyoruz, iyi değil bu. Hani fazladan anılarla yüklemiş var ya; öyle bir önemsemek. Her seferinde yeniden baktığımızda o güne kadar hiç görmediğimiz bir detayı fark etmek umudu, nostaljinin gündelik arabeske kurban edilişi ve çıkartmadan bugünün fotoğrafını üstüne koyup aradaki bilmemkaç farkı bulmak çabası çok belli oluyor. **Eski fotoğrafları kanıt diye sunuyoruz işte kendi mahkememizde, anlamıyor musunuz?**

Geçmiş zamanlardan günlük parçacıkları paylaşırken bugün kaçınılmaz bir dönüşümle karşı karşıya kaldık. Şimdi ne yazıyorsak yüzlerce yıllık sorumluluk var üzerimizde. En azından ben böyle hissediyorum. Siz bunları okuduğunuzda birkaç hafta geçmiş olacak ve virüs salgını felaketi dünyayı neye benzetmiş olacak kestiremiyorum. Cehennembenzeri yıkıcı bir sona mı, yoksa geçti artık çıkan evlerinizden, sarılın birbirinize, çöpe attığınız hayatın kıymetini bilin artık, bu bir sınavdı geçtiniz iyimserliğine mi? Hangi fotoğraf bekliyor bizi? Elinizde günlüğün bu kadarı varken hangi yağıboya tablonun içindeyiz şimdi? Dilerim daha güzel olmuştur her şey. Balkonlarda söylenen şarkılar sokaklara dolmuştur, yeni tip füzelerin yerini senfonik enstrümanlar almıştır. Yaşlıları feda etmekten bahsedem matematik formülleri Pi sayısının asaletinden utanmış, geçmişin öğretileri kuşatmamızı kırmış, yaraları sarırmış. Kisacak bir sürede dilerim insanlık kazanmıştır. Sağlık olsun! Ne güzel bir söyleyiş. Hem de hepimizde, hem de hep. Bugüne ve geleceğe...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://raney.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Zeki Kayahan Coşkun

yıl 2050... türkiye işgal altında...

Vurona89 yayılımı durmuyordu. Uzmanların, uzman taklidi yapanların görüşleri havada uçuşuyordu. Ha bir de virüs havada asılı kalıyordu. Öyle sinsî, öyle kalleşti.

Orta Doğu yine karışık... Sınırlarımızda kontrol kaybedilmiş. Rusya kendi sınır güvenliğini oluşturma bahanesiyle Artvin, Ardahan, Kars, Ağrı, Erzurum, Muş ve Van'ın bir bölümüne ordularını yerleştirmiş durumda... Amerika, "Rusya'nın yayılmacı politikası kabul edilemez" gerekçesiyle, Suriye ve Irak sınırlarından Türkiye'ye girip birliklerini Adana, Osmaniye, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa, Mardin, Diyarbakır, Elazığ, Batman, Şırnak, Siirt, Bitlis, Hakkâri'ye ve Van'ın Rusya'dan kalanına yığıyor. Van'da, Rus ve Amerikan askerleri zaman zaman çatışıyor. Fransa, İngiltere ve İtalya; Edirne, Kırklareli, Tekirdağ'ı ele geçirmiş. İstanbul'da ise Beylikdüzü, Mahmutbey Gışeler'e dayanmış, trafiğin açılmasını bekliyor. Ege'de de işler iyi gitmiyor. Yunan askerleri Gökçeada ve Bozcaada'yı kuşatmış, savaş gemileri ise Çeşme, Ayvacık, Ezine, Ecebağ'ın çok net görülüyor. Herkes şaşkın... Tarih tekerlür ediyor sanki... Genç Cumhurbaşkanı Faruk Gürbüz Dalsarar, kurmaylarıyla değerlendirmeye yaptıktan günler sonra televizyona çıkıyor. "Umutunuzu kaybetmeyin. Ülkemiz bu günleri de atlatacak güçtedir. En önemli gücümüz ordumuzun yanındaki halkımız. Dayanarak, direnerek topraklarımızı geri alacağız. **Ülke olarak, birlik ve beraberliği en çok ihtiyacımız olan bu günlerde tüm politik çekişmeleri geride bırakarak birbirimize, geleceğimize sarılacağız.** Tüm halkımızdan ricam; ikinci bir duyuruya kadar, mecbur kalmadıkça evlerinden çıkmamaları ve hijyen kurallarına dikkat etmeleri... Düşman askerleri, biyolojik bir silah kullanmaktadır. Şehirlerimiz böyle işgal edildi. Vurona89 isimli bu virüs, Sorona89'un mutasyona uğramış ve daha güçlü hâlidir. Solunum ve temas yoluyla bulaşan Vurona89, dokundunuzun her yerde ala bilir. İlk 10 gün belirti göstermemektedir. Enfekte olanlar, sağlıklı olanlara bulaştırabilir. Lütfen evinizdekileri. Sokaklarda işgalci ülkelerin sivil askerleri, istihbarat elemanları var. Sizlere bu virüsü bulaştırmak için her yolu deniyorlar. Evde kal Türkiye!"

Başkanın bu mesajıyla marketlere koşan halk raflarda bir şey bırakmadı. En çok rağbet gören ürünler ise tuvalet kağıdı ve tuvalet fırçası oldu. Öyle ki bir kişinin elinde 30-40 tane tuvalet fırçası bile vardı. Neden tuvalet fırçası alıyordunuz sorusuna "bilmiyorum, diğerlerinin aldığı görüncü ben de aldım," yanıtları veriliyor. Panik havası hâkimdi. Ülkede doktorlara, kemoterapi hastalarına maske, eldiven kalmamıştı stoklayanların yüzünden.

Dalgalar yayılıyor... Evde kalmama direnişi...

Sağlık Bakanı televizyona çıkıp, günbegün **Vurona89** virüsü bulaşanların ve virüs dolayısıyla ölemlerin sayısını veriyordu. Her seferinde de "Lütfen evde kalın. Kafelerden uturmayın. Sokağa çıkmayın. İbadetlerinizi evde yapın. Toplu ibadetle virüs bulaşabilir, milli mücadeleye en önemli destek evde kalmanız," diyor. Vatandaşların bir kısmı evde kalıp söylenlere uysa da uymayanlar da vardı. Şanlıurfa'da kilimli cami kapısının önüne gelen biri "Müslümanlar, neredesiniz, gelin kapıyı kırıp içeri girelim," diye bağırarak cami kapısını tekmiyordu. Elazığ'da bir grup ihtiyar çarşıdaydı, hepsi benzer sebepler öne sürüyordu neden evde değilsiniz diye sorulduğunda, "Allah'ın izmiyle hiç bir şey olmaz. Bizim imanımız var. İman olan yere virüs girmez. Virüs diye bir şey yoktur. Dış güçlerin algı operasyonu bul" Sivas'ta evde oturmaya banka güneşlenen bir yaşlı ise "Evde otur otur sıkılıyorum. Ne yapmış, banka tutmak suç mu? Dalgalar yayılıyor direniş... Evde kalmama direniş... Hava güzel diye mangal yapanlar da vardı, okullar kapatıldı diye Bodrum'da, Çeşme'ye, Antalya'ya vb. tatile gidenler de..."

Sağlık Bakanı'nın açıklamalarına göre 110 milyon nüfusa olan ülkenin yaklaşık 15 milyonu enfekte olmuştu. 118.978 kişi yaşamını yitirmişti. Günlük uyumayan, yorgun düşmüş doktorlar artık yetişemiyordu hastalara. Yine de durmuyordu halk. Bebekte balık tutanlar polislin uyarılarına aldırmıyor... Düşünlerde haley çekiliyor... Kadınlar toplanıp evlerde gün yapmaya devam ediyor... Kocaman bir pankart hazırlayıp "Birlikte Kazanacağız" yazan otuz kişi, pankartlarını Boğaz Köprüsü'ne asmışlardı bile. Sosyal medyada pankartlarını asarken görüntülerini paylaştan bu kişilere "Mal mısınız, hasta olacaksınız, ya aranızda birisi enfekte olduysa?" gibi tepkiler gelse de umursamadılar. Aradan bir hafta geçince, otuz kişinin içinde yer alan bir kişinin, yirmi dokuz arkadaşına bu virüsü bulaştırdığı ortaya çıktı. Otuz kişiden yedisi ölmüştü. Vurona89 yayılımı durmuyordu. Uzmanların, uzman taklidi yapanların görüşleri havada uçuşuyordu. Ha bir de virüs havada asılı kalıyordu. Öyle sinsî, öyle kalleşti. Her bir şeyin doktoru Conan Karaçaykellepeça çorbasının, turşunun, tuzun, suntanın, kartonpiyerin, parke süyünün ve kapı kulpu emmenin vs. Vurona89'a iyi geldiğini söylerken televizyon programında, aynı programa konuk Bilim Kurulu üyesi Prof. Dr. Tutuş Yara "yav böyle manyakça iş mi olur, bilimsel karşılığı yok bunun," demek istese de sadece uzun uzun bakıp "yav he he he" dercesine başını sallıyordu.

Aradan 18 hafta geçti... 17 milyon insan Vurona89 yüzünden yaşamını kaybetmişti. Bütün ülke işgal edilmiş, dokuz kişi hariç herkes enfekte olmuştu... Katan dokuz kişiyi de elbette hayal sınırların içerisinde (şimdilik en güvenli yer) enfekte edebilirim ama size bırakıyorum... Bu dokuz kişi nasıl enfekte olsun? Nasıl şursuz davranışın? Başını nasıl belaya soksun? Şuraya yazın, birlikte tamamlayalım yazıyı...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefas

kitapların iyileştirici gücü: bibliyoterapi

Kitap okumak sizi daha mutlu biri yapabilir mi? Bibliyoterapi der ki: Elbette yapabilir! Bu yöntemin uygulandığını araştırdık, uzmanlarına danıştık ve kitapları sizin için bir reçete hâline getirdik.

Kitaplarla hasır neşir olanların daha önce hissettikleri bir duygudur, kitap kokusuyla mutlu olmak, iyileştirmeyi hissetmek. Meğer bunun literatürde bir adı varmış: Bibliyoterapi. Aslında asırlardan beri bir sürü uyarılığa görülen bu yöntem, günümüzde psikoterapinin bir aracı olarak kullanılıyor. **Uygulama yöntemlerini öğrenip kitapları kendi kendine terapi yapan birçok okur da var.** Biz de bibliyoterapiyi uzmanlarına sorduk, tarihini ve nasıl uygulandığını öğrendik ki evde kalmamız gerekteğinde, travmatik bir deneyimin ardından, kendimizi kötü hissettiğimiz bir anda, kasıcası her ihtiyacımızı zoldüğunda kitaplarımızı za bilince sığna bilelim.

Ankara Üniversitesi Psikoloji Bölümü mezunu ve bugün, İbn Haldun Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sefa Bulut'a sorduk: **Bibliyoterapi nedir ve tarihte nasıl var olmuştur?** Şöyle cevapladı: "Aslında kitapla iyileşme fikri Mısırlı Kralı II. Ramses'e kadar uzanıyor, kendisinin okuma odasının üzerinde Ruh için İyileştirici Oda' yazdığını bulunmuş. Bilimsel olarak bibliyoterapi isminin 1916'da verilmesiyle birlikte, psikologlar da bu kavramı yaygınlaştırmak için okurların ihtiyaçlarına uygun olarak seçilmiş kitaplar reçete ediyorlar."

Mehmet Ali & Akşamsefası

BİR DİNLENME YERİ OLARAK KÜTÜPHANE

Bibliyoterapi üzerine çalışan Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Lisans ve Yüksek Lisans mezunukütüphaneci Müge Yılmaz ise çeşitli kütüphanelerde çalışmış ve kitapların iyileştirici gücüne hem başka okurlarda hem kendinde şahit olmuş. Ondan bir kütüphanecinin gözünden bibliyoterapiyi anlatmasını istiyoruz, çimizi istan bir metaforla yanıteriyor, "Eczaneye adım attığımdaki ilaç kokusuyla çimizi kaplayan o güven duygusu ve kütüphaneye adım attığımızda duyduğumuz kitap kokusu; bibliyoterapi. Eski Yunan'da kütüphaneler okuma, düşünme, iyi vakit geçirme ve dinlenme yerleri olarak tasarlanmış. Bunun yanında dünyanın bilinen ilk hastaneleri olan Asklepon'larda da kütüphaneler bulunuyordu."

Peki nasıl oluyor da kitaplar, okurların üzerinde bu denli bir etki bırakabiliyor? Hem Müge Yılmaz hem de Prof. Dr. Sefa Bulut bunu tek bir sebebe bağlıyor: Empati. Müge Yılmaz, Caroline Shrodes'un bir teorisini anlatıyor bize, "Bibliyoterapinin süreci, aynı klasik psikoterapide olduğu gibi," diyor ve aşamaları açıklıyor, "1) Özdeşim kurma (Karakterlerle ve olaylarla), 2) Yanstırma (Kendini başkalarında görmek), 3) Katarsis/Arınma (Okuyucunun kitaptaki olayları kendi başına geliyormuş gibi düşünerek bu duygulardan arınması, rahatlaması olgusu), 4) İçgörü kazanma (Aldığı hissininayratılması, güdülerin duygusal farkındalığı)."

Müge Yılmaz, kitapların gücünün okuru ne negatif etkileyebileceğini de ekliyor, "Goethe'nin 'Genç Werther'in Acıları' kitabını intihar eğilimi olan birine önermek, onun bu kitabı okumasını sağlamak olumsuz sonuçlar doğurabilir." **Dolayısıyla yanlış reçete edilmiş ilaçların hastayı daha kötü bir duruma sürüklemesi gibi, yanlış reçete edilmiş bir kitap da danışanı iyileşmekten uzağa götürebilir.** Bibliyoterapistler daima bu durumu göz önünde bulundurarak kitap reçetee diyor.

KORONA GÜNLERİNDE BIBLİYOTERAPİ

Psikolojide bibliyoterapi, ne gibi teşhislerin tedavisinde kullanılıyor ve hangi şekillerde uygulanıyor diye merak ediyoruz. Prof. Dr. Sefa Bulut merakımızı gideriyor, "Özellikle depresyon tedavisinde etkiliolduğu çalışmalarla gösterilmiş. Ayrıca yas, endişe, emekliliğe hazırlanma, hayata anlamkatma gibi hedefler için de bibliyoterapötik danışmanlıklar veriliyor." Bu terapi yönteminde kendine öğretmiş ve hayatında uygulamayı başarmış Müge Yılmaz ise, "Bibliyoterapinin uygulandığına iyi okudun bakılabılır: Bir tıbbi tedavi süreçleri içerisinde doktorlar ve hastane kütüphanecileri tarafından kullanılması, diğeri insanların kendilerinin bibliyoterapiyi gündelik hayatlarındaki sorunlarının çözümünde uygulaması," diyor. Anlıyoruz ki bu yöntem, duygulanımı ve okuyacağımız kitapları iyi tanıdığımız takdirde kendi kendimizde de uygulayabiliriz.

Peki bu pratik, ya bancı ükelerde olduğu kadar Türkiye'de de uygulanıyor mu? Sefa Bulut'tan şu yanıtlıyoruz: "Ülkemizde gittikçe yaygınlaşan bir yöntem. Özellikle de deprem gibi, korona virüsü gibi kriz durumlarında insanların evlerinden ayrılmakla ulaşılabilecekleri yazılı materyaller; kitaplar ya da internet kaynakları da bibliyoterapidir. Bu yöntemin teknoloji geliştiğide ha fazla yaygınlaşacağı kanaatindeyim." Ayrıca şu anda iki tane yüksek lisans öğrencisinin tezini bu konu üzerine yazdığını da ekliyor. Bibliyoterapi yavaş yavaş ülkemizde de kendi uzmanlarını yetiştirmeye başlamış,

"Psikologlar 100 yıldır danışanlarına yol göstermek için onların ihtiyaçlarına uygun olarak seçilmiş kitaplar 'reçete' ediyorlar."

Korona virüsün gündemimizden düştüğü bu günlerde, yöntemi uygulamaya başlamak isteyenler için Müge Yılmaz'dan öneri istiyoruz. İşte size birkaç kitap tavsiyesi:

David Burns - İyi Hissetmek Rollo May - Kendini Arayan İnsan Viktor E. Frankl - İnsanın Anlam Arayışı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

"mavi boncuk bizim ustalık eserimiz"

Türk sinemasında bu kadar büyük oyuncunun bir arada olduğu ilk filmdi **Mavi Boncuk**. Ertem Eğilmez imzalı film hakkında Zeki Alasya, Metin Akpınar ve Emel Sayın'ın verdiği röportajları derledik. İşte Yeşilçam'ın en başarılı filmlerinden biri olan **Mavi Boncuk**'un serüveni...

Nedir Mavi Boncuk'un sırrı?

Zeki Alasya: Mavi Boncuk özgün bir senaryo değildi aslında. Bir Fransız filminden esinlenerek yaptık onu. O filmde yaşlı bir kadın kaçırılmış sonra da kaçırınların başına bela olmuştu. Bizde hikâyeyi farklı yapıyor tabii. Bazen öyle bir doğuyu yakalarsınız ki orijinal hikâyeden bile daha geçerli olur. Komedi filmlerini bırakın, duygusal filmler arasında bile Mavi Boncuk kadar duygusal film az bulunur.

Metin Akpınar: "Mavi Boncuk" çok doğru bir işti. Oradaki sekanstar minik teatral epizodlardı. Böyle olması sinemaya da bir yapı, bir güzelliği getirdi. Tabii Münir Abi gibi bir ustanın, Adile Abla gibi bir şininin orada var olması; Halit, Tarık, bera ber olmamız... Set ışığından oynatan sinemasına kadar bir bütün yaralandı bundan. Ortaya klasik bir yapıt çıktı.

Nasıl toplandı o kadro?

Emel Sayın: Adile Naşi t, Münir Özkul, Halit Akçatepe, Kemal Sunal, Metin Akpınar, Zeki Alasya... Kadroya bakar mısınız? Bu kadrolarla, bu sanatçılarla birlikte bir filmde oynuyorsunuz... Hepsi bana çok yardımcı olurdu ve hep destek verirdiler çünkü ben kendimi hiçbir zaman profesyonel, usta bir oyuncu gibi hissetmedim.

Zeki Alasya: Ertem Eğilmez denilen bir mucizeni n bizi bulmasıyla... Zaman içinde bir araya geldik. Ama çok eksikliği vardı. Bir gün bütün ekip aramızda konuşurken "Hepimiz alaylıyız" dedim, "kendimizi biraz geliştirelim."

Aynı değil, Ertem Ağa bey de bu işin tahsilini yapmamıştı. Ben de yapmamıştım, Metin de Tarık da Münir Özkul da... Alaylı tarafımızı biraz teknikle, bilgilile farklılaştıralım istiyordum. "Bir merkez buluruz, hergün çalışırız," diye karara vardık. Başta tuhaf oldu biraz. Hepimiz zaten başka işlerle uğraşıyoruz. Tiyatrodan ünlüydü falan. Ama bunlar bile bizi bağlamadı. Başladık çalışmaya. Eğilmez'in Alman Konsolosluğu yakınlarında küçük bir evi vardı. Ben sabah sekizde oraya gider, işe başlardım. Sonra diğerleri gelirdi. O kadar küçüktü ki ev, neredeyse üsteydi ki. Kişiler aldık bir dolu. Türkçölmayanları tercüme ettirdik. Derken orası ciddi bir okula dönüştü. "Arzu Film Okulu" diyorlardı ben. Canla başla çalışıyorduk. Herkes oradaydı. Münir Ağa bey, Metin, Tarık, Halit Akçatepe, Kemal Sunal, Ergin Orbey, Kartal Tibet...

Mavi Boncuk o küçük evden mi çıktı?

Zeki Alasya: Evet, bu filmde ekip, işi öğrenmiştik artık. Daha yetkin ve daha az saçmalayan bir tavırdıydık. Çok sevdi ki işi. Emel Sayın'ı kaçıyorsunuz abi... Hari ka bir şey. Emel Sayın da kendini oynuyor. Dönüm noktasıdır. Mimar Sinan örneğini düşünürsek, Selimiye gibi bizim ustalık eserimizdir Mavi Boncuk.

Emel Sayın: Ertem Eğilmez'i sevgiyle, gülünseyerek anıyorum hep. Başka bir şeydi o, onda bir deha vardı gerçekten. Halkı çok iyi tanırdı herhalde, senaryo konusunda çok seçiciydi, okul gibiydi. Her gün onun evinde toplanırdı, herkes senaryo çalışmalarını yapardı. Çok zeki bir insandı tabii, demek ki o toplantılardaki fikirlerden nasıl besleniyordu. Her gün farklı bir çalışma sistemi vardı.

Fotoğraflar: Depo Photos (Mavi Boncuk, Arzu Film, 1975)

Kaynaklar: Yem. Bülent Hünar (11 Ocak 1976), 1975-1976
Hülya Koyuncu (11 Ocak 1976), 1975-1976

"mavi boncuk" a dair...

Sevdiğimiz herkesi bir araya toplayan, hepimizin şarkılarıyla büyüdüğü, yürek ısıtan hikâyesiyle üstünden yıllar geçse bile taze kalan film Mavi Boncuk... Filme dair, öğrendiğimizde yüzümüze tebessüm konduran detayları derledik.

Çok kıymetliydii. Şanslıyım demekle ne kadar haklıyım, Ertem Eğilmez "Feri de" den dahasonra teklif getirdi, üç film yaptık. Üçü de seviydi ama "Mavi Boncuk" en çok sevilen oldu. Şarkısıyla beraber, kaç yıl oldu, 40 yılı aştk... hâlâ seviyoruz.

Film setinden unutmadığınız bir anınızı anlatır mısınız?

Metin Akpınar: Son meyhane sahnesi... Yakacak'ta o meyhaneyi elimizle yaptık bizi. Tarık'ta çok İstanbul gecemi oldu. Sağlam içerdi, yıkılmazdı. Bir gece muhabbeti gene kayıttımsuz, sa bah bir plajda eli mizde şarap şişeleriyle kendimizi geldi ki. Dalgalar vuruyor, güneş yükselmiş... O gün bir de çekim var. Mavi Boncuk'u çekiyoruz. "Artık galiba gilmemi z gerek," diye düşündük. Sete gittik; hurma gi bizz Çekti beni kenara

Ertem Abi (Eğilmez): "Gıt tıraş ol!" dedi. Bir kenardatıraş oldum ama oyun gi tmiyor. "Öğlene kadar paydos," dedi. Biz de uyuduk. Mavi Boncuk'ta merdivenlerde oturdumuz bir sahne vardır. Mithi şi bir fotoğrafır. Orada di kat et, Tarık uyur gi bdir. "Gözlerini aççt" diye bağırımtı Ertem Abi. O günkü performans düşüklüğümüz o fotoğrafta çok nettir.

Emel Sayın: Hi çeki nmeden onlardan yardım isterdim bazı sahnelerde. "Ben bunu, bu sahneyi nasıl yapacağım?" "Emel, sen başarısın," derlerdi. Ya da Halit beni bir odaya alır, Tarık gelir, onların ikisi pek ayrılmazdı, "Emel, orada söyleyap" derlerdi. Mavi Boncuk'ta sarhoşu oynayamadım, "Halit ben hi ç sarhoş olmadım," dedim, "Emel, çok kolay," dedi, "merdivenden çıkarken önce şöyle bir dur, sallan. Sonra elleni ni hareket ettir, bir daha sallan ve yürü," dedi. Aynen hatırlıyorum, sahne çekilirken içimden söylüyordum. Sonra izledim, iyi olmuştı filmde.

1975 yapımı Ertem Eğilmez filmi "Ah Nerede"de Ferit ile Zehra'nın sinemaya gi ttiği sahneyi hatırlarsınız. Peki si nema salonundaki anonsa hi di kat etmiş miydi ni? **Aşkların hangi filmi izlediğini açık ediyordu şu anons:** Türk si nemasında ilk defa bu kadar büyük bir kadroyu bir araya Arzu Film getirmek başarısına ulaştı. Tüm sevdi klerin iz Mavi Boncuk'ta birleşti. Mavi Boncuk!

Dilimi zden düşmeyen Emel Sayın şarkısı "Mavi Boncuk" başlarda yalnızca bir şarkı adydızı ra bu film afişlerde "Sürüsüne Bereket" adıyla basılmıştı. Bugün, film in bu afişini satın almak isterseniz, internette, sahalarda bulabi lirsiniz.

"Mavi Boncuk" filmi nin senaryosunun özgün olmadığı, bir Fransız filminden esinlenerek yapıldığı bi kiyor. Senaryoyu bizim topraklarımızı harika bir şekilde uyarlayan ve yıllar yılı unutulmayan bir hi kâye yaratan senarı i ise **Sadık Şendil**.

"Mavi Boncuk'ta altı kafadarın Emel Sayın'ı kağırdıktan sonra gettikleri tavan arasını bir yerden gözünüzü sırabılır. Hatırlatalım; "Oh Olsun" da Alev'in kaldığı tavan arası burası Yani Tarık Akan, Kemal Sunal, Halit Akçatepe ve Metin Akpınar, iki yılınardından telnar aynı yerde, bu tavan arasında buluştu.

Emel Sayın'ı bir halya sararak kaçırmaı planlayan altıtlının operasyon gecesinin sa bahı söylediği şarkının şu di zesini çok iyi biliniz hepi miz. "Bir gece anısnız gelebi lir m." Bu bir **Ümit Yaşar Oğuzcan** şirinden bestelendi. Bu şin "Bir Gece Anısnız Gelebiliriz" adıyla **Ümit Yaşar**'ın "Şiir Deni zi 2" ki tabında bulabi lirsiniz.

İsmi bu filmle sık sık bera ber anılan **Stockholm Sendromu** nedir ve "Mavi Boncuk" neden bunun

bir örneğidir diye soracak olursanız; bu sendrom, rehi neni n zamanla ve ileti şimle onu rehi n alan ki şiye ya da ki şiilere sempati duyduğu psi kolojik durumu betimler. Sinematârinde "Güzel ve Çiki ni", "V for Vendetta" gi bi birçok filmde temsili ni görüyoruz bu sendromun. "Mavi Boncuk" ise Emel Sayın'ın sarıldığı halıdan çıkmasıyla kopan çikiğiklerinden aileni n bir parçası olmasına kadar, Türk si nemasında bu sendroma dair yeğanehi kâyelerden.

Ertem Eğilmez'le çalışmaı ne kadar çok sevdiğinden bahseden Emel Sayın, neden "Mavi Boncuk'tan sonra bir daha onunla çalışmadı dersini z" Mithat Alam' a verdiğı röportajda şöyle anlatıyor Emel Hanım, "Ertem Ağabey ekonomik bir sıkıntıdan bahsediyordu. "Böyle bir sıkıntımız var. Bundan sonraki filmi yaparken zorlanacağım," gibi bir şeyler anlatıyordu. Ben de parayı çok bilmeyen biriydim. O kadar üzıldüm ki, "Ertem Ağabey, bundan sonraki film den para istemiyorum," dedim. Herkes sustu. (...) Toplantı bitti. Ben kalktım gittim. Arkadan bir parlamış, Tutmuş kendini o zamana kadar, bana kıyamıyordu, bağırıyordu. "O kim oluyor da bana böyle bir teklifte bulunuyor!" diye söylenmiş. Çok kızdı ve bir daha benimle film yapmadı."

Nermin Yıldırım

korona günlükleri / İSPANYA

1 Mart Pazar

Çin'deki salgın haberlerini okuyoruz. Birkaç gün önce Barselona'ya gelen bir İtalyan'da virüs tespit edildiği haberi devam.

2 Mart Pazartesi

Hayatımızda herhangi bir değişiklik yok.

3 Mart Salı

İspanya genelinde 19 vaka tespit edildiği söyleniyor. Eninde sonunda birgrip salgını diye düşündüğümüzden değiliz.

4 Mart Çarşamba

Geçen ay Valensiya'da gerçekleşen bir ölüm vakasının korona virüsüyle ilişkili olduğu açıklandı. Niyeyse yeni açıklandı.

5 Mart Perşembe

İtalya'ya kadarsolulan ve oradacdiddi rakamlara ulaşankorona virüs artı k burada da daha çok yazılı çiziliyor. Ama ağzına kadar dolu kafeleri, tıklım tıklım metro ve trenleri, Sagrada Familia etrafında dolanan turistlerle Barselona'da hayat her zamanki ritmiyle akıyor.

6 Mart Cuma

Özellikle Madrid'deki vakaların hızla arttığı söyleniyor. Kimi bölgelerde okullar tatil ediliyor.

7 Mart Cumartesi

Okulların tatil edilmesiyle bazı ailelerin yazlıklara gitmesi sayılmazsa sokakta göze görülen pek değişiklik yok. Kala balık restoranlarda yemek yemek, metro kullanma devam.

8 Mart Pazar

İspanya geneline korona virüs se bebiyle bir günde yedi kişinin hayatını kaybettiği duyuruldu. Sağa sola pek dokunmama çalışıyor ve ellerimizi ekisindensik yıkıyoruz.

9 Mart Pazartesi

İspanya'daki vaka sayısının bir günde yüzde 83 artışla 674'ten 1231'e çıkmasıyla bugün atmosfer bir anda değişti. Hükümetin yakında İtalya'daki gibi sokaka çıkma yasağı ilan edileceği söylentileri başlanınca, insanlar marketlere koştu. Akşam markete uğradığımda bütün raflar boştu. Tek bir pirasaduruyordu sadece rafta.

10 Mart Salı

Sabah erkenden dışarı çıktım. Evin karşısındaki marketin önünde koca bir kuyruk vardı. İnsanlar yüzlerinde gergin bir ifadeyle marketin açılmasını bekliyorlardı. Marketin açılması Avrupa medeniyeti anında çıktı ve ortada sıra falan kalmadı. Herkes hurra içeri koştu. Alışveriş aralarına balarına saldırdı. Un, pirinç, makarnayı bigdalar hızla tükendi.

11 Mart Çarşamba

Sokaktaşı panik büyüyor. Her zaman sigara aldığım dükkândaki İsabella, eline mor bir plastik eldiven geçirmiş. **Firinci Paquita'da da aynı eldivenden var. Ama mevzuu yanlış anlamış, ekmeği de uzattığı parı üstünü de o eldivenli eliyle tuttu.**

Artık hiç bir yerde dezenfektan, maske ve eldiven bulunmuyor. Marketler ana ba başın.

Eve dönerken ansızın binimiyorum. Apartmanda çok sayıda ihtiyar var ve ben ortaklık bolca dolaşmış biri olarak virüsü taşıyıp taşımadığımdan emin olamıyorum.

12 Mart Perşembe

Para kullanmayı büyük ölçüde bıraktık. Artık kredi kartıyla alışveriş ediyoruz. Kartı kasiyer vermek yerine, pos makinesine kendimiz sokuyoruz. Bu sadece korunmak değil, her gün bir dolu insandan para, kart almak zorunda kalan kasiyeri de korumak için.

13 Mart Cuma

Dün 3146 olan vaka sayısı bugün 5232 olarak açıklandı. Yayılma hızı hepimizi dehşete düşürüyor. Kuluçka döneminde ortaklık gezinip farkında olmadan bir birimize hastalık bulaştırmanın sonuçlarını yaşıyoruz. Geç deolsa anlayıyorduk. Epeyce tenhalaşan sokaka zorda kalmadıkları çıkmıyor. Artık **Zaten yürümek de sinir bozucu. Birbirini gören insanlar hızla uz oklaşıyor, kaldırım değiştirenler bile var.**

14 Mart Cumartesi

Hükümet açıklama yaptı, bugünden itibaren bütün İspanya karantinada. Acil durumlar hariç (eczane, hastane, gıda alışverişi) evden çıkmak yasak. Toplu taşıma yüzde 50 de yüzde seksen beş oranında azaltıldı.

Bezay yakalılarının büyük kısmı evden çalışmamaduna geçiyor. Ama pek çok kişi için böyle bir seçenek yok.

Aklım hep Türkiye'de. Orada açıklanan ilk vakayla birlikte bazı tedbirler alınıyor. Ama bakiyorum insanlar vaktiyle bizimde yaptığımız gibi dışarda hâlâ.

15 Mart Pazar

Vaka sayısı 7798'e çıktı. Özel hastaneler bir süreliğine kamulaştırıldı. Ordu operasyonu yürütme üzere görevlendirildi ve askerler yavaş yavaş şehirlerde konuşlanıyor. Her şey ne kadar hızlı bu hâle geldi! Bir film içinde olmadığımızı kendime sık sık hatırlatmam gerekiyor. Evet bugün simdi, burada, bizeve gerçekten oluyor. Apartmanda yalnız yaşayan 80-90 yaşlarında insanlarla. Yöneticiye mesaj alıp ihtiyaç duyarlarsa alışverişlerini yapmaya talip olduğumuzu söylüyoruz.

16 Mart Pazartesi

Pencereden görünen bulutlara bakiyorum. Sokak tenha. Tek tük birileri alışveriş için çıkıyor. Ya da işe gitmesi gerekenler. Haftanın bu ilk günü, azaltılan metro seferleri yüzünden tıklım tıklım kompartmanlarda alt alta üstte yolculuk ettiklerini duyuyoruz. Dükkânların çoğu kapalı ama her şey rağmen birileri hâlâ çıkıyor. İşçilerin büyük market zincirlerinde kasiyerler mesela. Biz ekmeğe ala bilelim diye, çünkü eve ekmeğe götürücekler. Virüs kötü ama kapitalizm hep sinden beter.

17 Mart Salı

İspanya'da sadece bugün 2000 kişiye korona teşhisi kondu. Vaka sayıları her gün ikiye katlanıyor. Ölüm rakamlarına artık bakamıyoruz. Hem her şeyi bilemek hem de hiç bir şeyi bilmemek istiyoruz.

18 Mart Çarşamba

Günler sonrakı kez su almak için dışarı çıktım. İnsanlar bir birleriyle karşılaştığında panikleli kayıyor. Zaten bir birimize daha fazla yaklaşmamız yasak. O alt alta üstte alışveriş ettiğimiz günlerde bir birimize neler yaptık, düşünmek bile istemiyoruz.

19 Mart Perşembe

Barselona'daki çoğu evin en az bir penceresi ortak avluyla bakiyor. İşte o avluyla açılan pencerelerden sürekli oksijen sesleri yükseliyor. Van komşumuz Xavi pencereye çıkıp annesine ve sevgilisine korona teşhisi konduğunu söylüyor. Kendisinin de ateşliymiş. Semptom taşıyanlar belli bir numara arayıp yardım alıyor. Zorda kalmadıkları kimsa hastaneye gitmiyor. Her akşam aynı saatte balkona çıkıp hayatını tehlikeye atarak çalışan bütün işçileri ve sağlık personeli alkışlıyor. Alkışlar onları korumaya yetmiyor. Bugün günlerdir canla başla çalışan bir hemşirenin ölüm haberi geliyor.

20 Mart Cuma

İspanya'da korona virüs se bebiyle 832 kişi hayatını kaybettiler. Tespit edilmiş vaka sayısı 18 binlere ulaştı. Daha iki hafta önce, iki haneli vakaların konuşuyorduk. O zamanlar gözümüze Çin çok uzak görünmüştü, İtalya da yeterince yakın değildi. Şimdiki sekendi çevremizden aldığımız hastalık bala beferi artıyor. Huzurevlerinden arka arka yola haberi geliyor. Tek bir huzurevde dört günde 17 kişinin hayatını kaybettiğini öğreniyoruz. Başlangıçtaki kuluçka döneminde evden dışarı çıkarak attığımız her adım vicdanlarımızda derin bir sırtı artık.

21 Mart Cumartesi

Tatışgınlığımı burada kesiyorum. Bunları yazdım çünkü İspanya'da düşülen hataların benzerleri kendi ülkemizde yaşanmasın diye burada yaşadığım deneyimi sizlerle paylaşmak istedim. Dergi basılıp şu okuduğunuzda son yazdıklarımın üstünden günler geçmiş olacak. Hep birlikte zor zamanları geçiriyoruz ama inanıyorum ki bu kabus bir noktada duracak ve hayatlarımız normale dönecek.

Öte yandan kimilerimiz korunaklı alanlarımızda felaketin durulmasını beklemeye şansına sahipken, kimilerimiz hâlâ sokakta, zor şartlarda ve vineekmek götürmeye çalışıyor, mülteciler sınırlarda nehirlerde yularak temizlenmeye uğraşıyor, evsizler çabız suyuyor. Virüsün herkesi eitlediği yalan, dünya herkesi bulaşan bilen bir virüsün doğurduğu güçlükleri bile aletleştireceği.

Dilerim ki her şey herkes için iyi olsun. Her şey herkes için. Herkes için. Başka türlü düşünemiyorduk, geliyor.

UZAKTAN KASIR

İsmail Saymaz

sinek arabası

İmam efendi cuma hutbelerinde sözü döndürüp dolaştırıp ilaçlamaya getiriyor. "Musa'nın Kızıldeniz'i yarması, Yusuf'un atıldığı kuyudan kurtulması, İsa'nın çarmıhtan göğe çekilmesi neyse, Köprübaşıların afetten felaha çıkması da odur," diye buyuruyor.

Köprü başı kasa bası sivrisinek ilaçlama arabasından geçtiğini, Rus mezarlığında bile çekmedi. Belediye Başkanı Muharem Keser, günahı boyunca, temmuz ayında Çoruh'un kenarındatüreyen sivrisinekleri iltif edeceğim derken, az kalsın kasaba halkını haşeret cehennemine gönderecekti.

O aşkâmüzeri belediyenin külüstür kamyoneti, kasaasına yerleştirilmiş sinek ilaçlama makinesinden beyaz bir duman ve keskin bir mazot kokusu savura savura "Çoruh" aduğru yola koyuldu. Sinek arabasının kır mızı fr en lambası, dumanı yoldağı kır mızık varıyor ve bu manzara, aşkâm karanlığında, aracın yandığına yorumluyordu.

Çoruh'u ilaçlayacak sandığımız sinek arabası, yol ağzında çayın kenarına inmeyerek, başkanın konağına kıvrıldı. Sonr adan öğrendik ki şoför mahalline otur an Zabita Müdürü Hayrullah, göze gir mek ve zam istemek için, "ilaçlamaya evvela başkanın konağından başlayalım," diye tutturnmaz mı...

İşte, Köprübaşı'nın felaketi bu işgüzarlıkla başladı.

Görenler anlatıyor, "Bolca sıkıldım, sinek minek kalmasın," diyerek, başkanın iki katlı konağını dumanla boğmuşlar. İçeridekiler yangın var sanıp gıgık çığığa yarmış istemiş. **Başkanın hanımı Cevriye, partide kadın kolları başkanı ya, olan biteni siyasi sabotaja bağlamış. "Yetişin komşular," diye bağırması, "Muharrem Bey'in muhalifleri konağımızı ateşe veriyor.** Köprübaşı'na hizmet gösün istemiyorlar, anam bacım. Bunlar böyle devlet-millet düşmanı!"

Cevriye Hanım'ın hiddeti, vaziyet anlaşıldığında bile tam olarak geçmedi. Hâlâ Zabita Müdürü Hayrullah'ın Köprübaşı'ndaki dev yatırımların çekemeyen iş mirraklar tarafından konağa saldırdığı iddia ediyordu.

Neyse... Zabita Müdürü Hayrullah, başkanın konağından sonra sinek arabasını camiye doğru u sürüyor. Bu sırada aşkâm namazından dağılan cemaat, şadırvanda çay içiyormuş. İhtiyarlar Hayrullah'a merhaba demeye kalmadın, koca bir duman minar eyle yutacak şekilde caminin üstüne köküyor.

İmam efendi o gün bugündür cuma hutbelerinde sözü döndürüp dolaştırıp ilaçlamaya getiriyor. "Yarabbi, sanki kıyamet günüydü" diyor. "Âdetâ İsrâfil Aleyhisselâm in Sur'unu ülemesiyle, Köprübaşı Müslümanlar olarak terk-i dünya eyledik," diyor ve cemaatle birlikte hicrân kılara boğuluyor. İlmelerle durulunca "Tarihte örneği pek azdır," diye ekliyor. "Musa'nın Kızıldeniz'i yarması, Yusuf'un atıldığı kuyudan kurtulması, İsa'nın çarmıhtan göğe çekilmesi neyse, Köprübaşıların afetten felaha çıkması da odur," diye buyuruyor.

Esasen, Zabita Müdürü Hayrullah'ın niyeti kötü değildi. "Allah'ın evidir, bolca seva bı vardır," diyerek camiye ilaçlamıştı. Fakat imamın yüreği, Hayrullah'a hiç yumaşmamış. Ahdetmiş "Hayrullah, kita ba ve sünnete göre mürtettir ve zındıktır ve dahi namazı kılmaz," diye fetva vermiş. "Ha domuz etini yemisin, ha zındık Hayrullah'ın cenazesinde saf tutmuşsun," ikisi de büyük günahlardan, imama göre...

Lafı uzatmayayım. Camiye ilaçlayan sinek arabası, çarşıya varıyor. Manifaturacı Ali Fuat ki paraya ve bedava mala düşkün olmasıyla meşhurdur, "Müdür Bey, bir de bizim dükkânı ilaçlayın," diyer ek, arabanın

önünü kesiyor. Tabii Ali Fuat, Zabita Müdürü Hayrullah'ın zayıf karının, kendisine "Müdür" diye seslenilmesi olduğunu biliyor. Hoş, belediye Hayrullah'tan başka bir za bita çalışmıyor. Zabita da kendisi müdür de... Fakat "Müdür" dedin mi, Hayrullah'ın değme keyfine...

Hayrullah, içeride müşteri olup olmadığına bakmadan, hort tulla su tutar gibi dükkâna ilaç sıkıyor. Der ken, "Torpili var" denilmesin diye manifaturacı anının yanındaki eczaneyi ve kasa bı da ilaçlıyor.

Hâlâ düşünür dururum.

Şükürler olsun ki Kasap Mecit, Şayet Hayrullah'ı ayırdıktan sonra gözünü aç bıldı. Sinek Hayrullah'ı ele geçirseydi, bileli satırta etini kemikler inden ayıra bılırdı. Eczacı Bahri mi? Bizim hanım, Ramazan günü mukabelede Bahri'nin hanımından duymuş. **Bahri, uykusunda korkunç sözler sayıklıyormuş. Hayrullah'ı eczanede pusuya düşürüp kolonya dökecek, saçından tırnağına kadar yakmayı tasarlıyormuş.** Bahri'nin hanımı, "Aman söyleyin, bizim dükkânın geçmesin," diye haber göndermiş. Hayrullah, eczanenin sokagından bile geçmiyor artık.

Bu arada, bizler kahvehanede "hoşgil" oynarken, acil telefon geldi. Çerçiler in arabası yanmış, aman durdurun! Meğer sinek arabası, Yusufeli'nden gelen Poşaların sanmışlar.

Kimi kazma küreği kaptı, kimi ipi... Kimi de dede yadigârı ta bancasını çekti. Kahveci Bahattin, muşuğa bağladığı hortumu kavı ayıp beklemeye koyuldu. Sinek arabası varır var maz, bir can pazar ına düştü. Şehadet getir en mî der sin, çay kazanını devirip siper alan mî, acemi er gi bi sür ünerek yola çıkan mî... Yutkundunmuş ilaçtan ötürü içim o kadar yanmış ki Kahveci Bahattin'in sinek arabasını ıslatmasına fırsat vermeden, ağzı mî can havliyle hortuma dayadım. Say k a bihayat ıksır L...

Ta bi tek zayıf var en biz değiliz. Kurşunlardan biri Zabita Müdürü Hayrullah'ın elini delmiş. Kontrdünü kaybeden sinek arabası döne döne Çoruh'a yuvarlandı. Kara sineklerin turediği bataklıkta duman saçan kamyonet çamura battı.

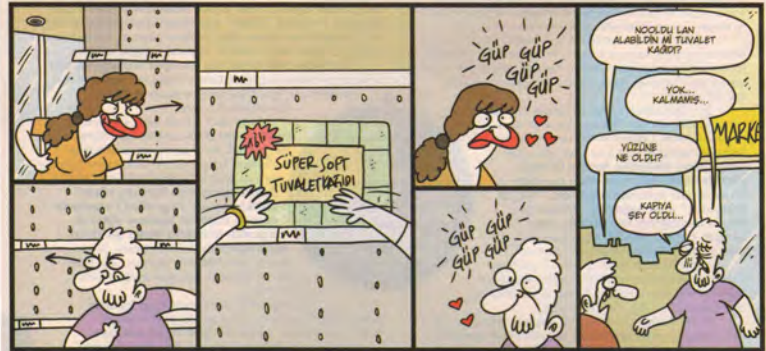
Biz bir sinek bile iltif edemedin 10 küsur yaralı verdik. Sinek ilacını içmiş olsak böyle zarar görmezdik. Sinek demiyorum...

Köprübaşı, bu mezâmî Rus işgalinde bile görmedi.

Sinek ilacını içmiş olsak böyle zarar görmezdik. Boşuna demiyorum...

isim: Mezarlık: Zülüm, hakaretler, kuyular.
isim: İltif: Ölmeye, yak etme, telef etme.
isim: Zayılat: Yitikler, kayıplar.
isim: Ahhayat: Eşyanın göre çim kimsene olumsuzluk sağladığını
isim: Miderak: Düşün.
isim: Ahdetmek: Bir şeyi yapmamak işi kendi kendine söz vermek.
isim: Mürtet: Müslümanlığı bırakıp başka bir dine geçmiş olan (kimse)

Metin Uca

salgın hastalık tarihine bir yolculuk

Böyle saçma sapan tedavi mi olur, böyle akıl dışı yöntemlerle hastalık mı iyileşir demeyin. 12. yüzyılda bazı eczanelerde mumya tozu satılıyordu; insanları sağlığına kavuşturmak için Mısır mumyalarını ele geçirip toz hâline getiriyorlardı.

Tarihten ders almamızın i bretilik öyküsü...

Nasıl da içimiz şişti değil mi korona ha berlerinden? Koronayla ilgili yanlış bilgilendirmelerden, tehlikeli heyecanlandırmalardan, akıl dışı uygulamalardan... Ama bu ilk değil ki buna benzer saçmalıklar tıp tarihi boyunca hep hayatı belirlirdi. Bakınız Papa IX. Gregory, kedi sevmeyen bir şahsiyetti ve tüm kedilerin şeytanları kendisi olduğuna inanırdı. 1239 yılında bununla ilgili bir belge yayınlayınca, Orta Çağ'ın en önemli kedi avı başladı. Birkaçsoylu ailenin evi dışında neredeyse hiçbir yerde kedi kalmayınca ve hatta kedilerle birlikte bazı kadınlar da cadi oldukları gerekçesiyle aynı talihşizliği paylaşıncı, 50 bin kadını yakıldığı ve kedilerin toplandığı dönemde gemilerden nereden geldiği bilinmez birkaç koca fare çıkınca... İşte böyle başladı ve ba salgın.

14. yüzyıltam bir kâbüstü. Kara ölüm, tarihin en büyük salgın hastalığı olarak Avrupa'yı Orta Çağ'da yerle bir etti. Toksitlerden insanları tenleri kararıyor, simsiyah oluyordu ve yüzünden "kara veba" deniyordu hastalığa aşı nda. Hastalık bilgisi olmayınca buna önce Yahudilerin, dilencilerin, cüzzamlıların ya da hayvanların sebep olduğu zannedildi ve tabii ki kediler, ilk başta devreden giderildi.

Nasıl önlem alınacağı bilinmiyordu doğal olarak, vebalılara yanlarında çiçek ve güzel kokan şeyler taşımaları salık veriliyordu. **Hastalığın nasıl çözüleceği konusunda bir şey bilinmediği için de saçmalamalar beraberinde geliyordu.** İşte bunların içinde en önemlisi; hastanın yüzünde ve vücudunda değişik yerlerinde oluşan yaralara, insan dışı ile reçinayı karıştırıp sürmekti. İçreç gelse bile bu, o günün koşullarında tedavi için bir yöntem olarak kabul edilebiliyordu. İdrar satışı, yani sağlığı olanlardan alınan idrarın yüze boca edilmesi de yine tedavi yöntemleri arasında yer alıyordu. Daha zenginler

arasında, kimin çıkardığı bilinmese de değerli taşları ezerek yaraların üzerinesürmek yine tedavi yöntemleri arasında ilk bulunanlarındı. 240 milyon insan, neresine ne süreceğini bilmeden, tedavi yöntemlerinin böylesine tuhaf olduğu bir dönemde ölüme koşuyordu.

Hastalık bütün kıtalara dolaşırken ve fareler aracılığıyla bulaşırken, "Türk'e hiç bir şey olmaz" ve "Türk ölümünden korkmaz"ın en güzel örnekleri sergileniyordu. "Madem Türk'sün, göster ürksün" işte burada da kendini gösteriyordu çünkü bizde ölenin mallarını yakılarına dağıtmak, onun gysilerini paylaşmak, yatağını hasta olmayan akrabalarına vermek, hastaylailetişini kesmek, hastayı bir yere kapatmanın söz konusu olmaması hastalığın büyük bir hızla yayılmasına sebep oluyordu.

Koronadan kırılan İran da Türklerin aksinetakdireşeyen bir sağduyuyla hastalarını hemşirelere emanet ediyor; hastaların dış dünyayla ilişkileri kesilerek ölen biri olursa tüm pencereleri açıp içeriği havalandırarak, tüm eşyalarını yakarak, evi dezenfekte edip buharla tembileyerek bir sistem kuruyor. İşte İranlıların başardığı, Osmanlıların başaramadığı... Yıllar sonra tersine dönüyor.

Böyle saçma sapan tedavi mi olur, böyle akıl dışı yöntemlerle hastalık mı iyileşirdemeyin. 12. yüzyılda bazı eczanelerde mumya tozu satılıyordu; insanları sağlığına kavuşturmak için Mısır mumyalarını ele geçirip toz hâline getiriyorlardı. Romalılar, rahmete kavuşan gladyatörlerin kanlarını epilepsiyi iyi geldiğine inanıp kanlarını içmişlerdi. O yüzden şimdiki üfürükçüleri anlamamız gerekiyor. 17. yüzyılda İngiltere Kralı II. Charles da "kralları daimi" adı verilen bir ilaca başvurmuştu. İlaç, insan kafatası ve akolden oluşuyordu. Yani reva için kakayla karışık bazı ürünlerin kullanılması ya da insan idrarı nın yüze göze, hastalıklı yerlere sürülmesine şaşırılmamak gerekirdi.

"Virüsü la boratuvarda üretmişler" ya da "Bu savaş, teknoloji savası" gerekileri olmadı iğn o dönem başka bir hastalık vardı ki o da insanların tarih sahnesinden silidi. Silmesinin nedeni de özellikle İspanyolların 1500 sonrası Amerika'ya, yeni kıtaya yaptıkları seyahat ve o seyahat sırasında başta çiçek hastalığı, cüzzam, tüberküloz ve griple güzelim Güney Amerika'nın neredesye tamamını yok etmeleri. Hastalıklar 1525 yılında Peru'dan İnkalar'a ulaştı, bütün yüzuygarkıları ortadan kaldırmada en önemli etken olmuş.

Kolomb b, arkadaşları ve diğer bütün kâşifler de kıtadaki kadınlarla ilişkiye girdiği için yep yeni bir hastalıkla Avrupa'ya dönmüşler, işte o hastalığın adı "frengi". Kimse hastalığın kimen çıktığı yeri bilmiyor. **1495'te, yeni Kolomb'dan üç yıl önce Fransa kralı VIII. Charles'ın askerleri Napoli'ye savaşta giderken birdenbire hastalıktan kırılıpma başlayınca, hastalığa "Napoli belası" adını veriyorlar.** İspanyol birliklerinin başındaki doktor ise "Fransız belası" diyor, hastalık böylece ortada mıştı. Zührevi hastalık olduğu anlaşıncı Fransızlar "İspanyol belası", İspanyollar da "Fransız belası" diye adlandırdı hastalığı. Doğal olarak hiç bir böyle şeylere bulamadığımız için hastalığın adı "Frengi" oluyor, sözcük "frenk"ten geliyor.

"Olmaz böyle saçma uygulamalar", "Yapılmaz böyle akıl dışı tuhafıklar" diye düşünenler varsa 17. yüzyıl başında mikroskobun bulunmasını ve 18. yüzyıl akılcılık çağında b bün gelişmesini beklemek zorundaydılar. Bizim 1800'lerin ortalarında kadar hâlâ veba konusunda sorunlar ve salgınlar yaşadığımız ırlı tarihimize Halil İnalıc da kitaplarında söylüyor. Demek ki acı çekmeden olmuyor, yani 132 kere aynı duayı, Cübbeli Ahmet duasını okuyarak hastalıktan kurtululamayacağı nı anlamak için canımızın yanması gerekiyor. Tarih, akıl almama ya da tuhafıklar hayatımıza sokması konusunda tıpta da hiç geri kalmadığımız ve tıp tarihine de adımızı tuhafı kralı yazdırdığımızı gösteriyor.

"Tıpta akıl dışı yöntemler" diye düşünülmesi için mücadele eden

Tarih

Sağlık

Yeni

Metin Uca
Sağlık
Yeni

Metin Uca
Sağlık
Yeni

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://trantey.org>

KARA MIZAH KAFASI

Enis Batur

haberden kaynağa dönen yol

"Sosyal Medya"ya bütünüyle kapalı yaşıyorum baştan beri, geleneksel medyaya kapılarımı kapatmadım buna karşılık: Sabahları ortalama yarım saat internet üzerinden gazetelere göz atıyorum (fiilî cık oturuyor kurdüğüm ilişki biçimine), akşamları yaklaşık yarım saatım televizyondan haber izlemekle geçiyor. Vazgeçmediğim bu temas türüne ayırdığım vakte acıyorum; kındımda bağınmediğim özelliklerden biri de bu manasız bulduğum ilginin tutsağı olarak yaşamayı sürdürmem.

Haberden olmayı hepten yarırsız gördüğüm bir yaşa geldimse, bunda içinde geçtiğim dönemin her geçen gün daha kirlenmeye yolaçan bir "bölde enformasyon" yağmuru hâlinde tepemize binmesi asıl gerekeçiyi oluşturuyor. "Haber"lere gelince, bize ne gösterilmek istenmişse ona erişebildiğimizi çoktandır biliyoruz – Lyotard'ın temel post-modern koşullarından biri de bu manasız bulduğum ilginin tutsağı olarak yaşamayı sürdürmem.

Haberden olmayı duymasak, bilmesek ne değişir hayatımızda? Bu soruyu uzun uzadıya tartarak yanıt aranmalı bence. Kaldı ki toplumsal düzen öyle işliyor: İzlemesiz de size ulaşıyor "ana haber"ler.

Geleneksel medyalarından haber kovalamanın bir sınırı var. Anladığımız kadarıyla o sınır sosyal medyada kaybolabiliyor, orada çok sayıda kaybolan, kayıdın çökmesini olduğu gözlemliyoruz. "Kim ne demisi?" virüsü koronavirüsten daha amansız. Haber almakta haberleşmeye geçtiğimizde doz arttırımı devreye giriyor. Duymadan da söylemeden de oluyorum galiba.

Haber almaya harcadığım vakte acıdığım diye getirdim. Özel bir imkân söyletirim buna bana, kimsenin vaktimi nasıl kullanmam gerektiğini kafama kakmasını istemem yoksa. Haber almak bana zevk vermiyor örneğin. **Bilinç'ten dem vurulabilir, iyi de bilinçlenmenin yolu "enformasyon öğı"na dalmaktan geçmiyor.** Sonuçta, yerine yapılabilecek ne, onu değerlendirmek önem taşıyor sanırım.

Haberlerin değer katmasını hastalanınca yerine oturtuyor insan.

Haber(leşme) "dünya"sı. Dünya'nın içinde apayrı dünya. Her an ne çok şey oluyor Dünya'da, pek azı kaçınılmaz, "haber dünyası"na girmeye hak kazanıyor. Onları bir aklı mı seçiyor, bir tür "üst akıl" mı, hakikat ile komple arasındaki fark paranoyak olmak ile takip edilme arasındaki fark.

Mehmet Ali & Akşamsefası

Enis Batur, "Haberden kaynağa dönen yol" adlı kitabı, 2021 yılında, İstanbul'da, Akşamsefası yayınevi tarafından yayımlandı.

Aslı Alpar

BELKİ ŞURADA BİR AZ
UMUT VARDIR...

DOĞUDA
KARANTİNA
YOK...

BUGÜMLER DE
GECER AMA
KODI TIRNACA
GİBİ İZİ
KALIR...

BİZ
KAPITALİZME
KARŞI
BALESEMEDEN...

KORONA
BİZE
KARŞI
BALEŞTİ!

Enis Batur, "Haberden kaynağa dönen yol" adlı kitabı, 2021 yılında, İstanbul'da, Akşamsefası yayınevi tarafından yayımlandı.

Enis Batur, "Haberden kaynağa dönen yol" adlı kitabı, 2021 yılında, İstanbul'da, Akşamsefası yayınevi tarafından yayımlandı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantez.org>

Kaan Koç

toplumsal sözleşme 2.0

Tüm iğrençliklere yol açan “hayatta kalma içgüdüsü”, sadece umut sayesinde ayakta duruyordur. Bu içgüdü, insan soyunu yok etmek üzeredir.

Birinci Bölüm...

Rousseau'un, "insanlara değil, ancak tanılara uygun ola bilecek mükemmel bir yönetim şekli" diyerek çıkardığı demokrasi, 57'dimideki de insanogluğun muftelası olduğu tek yönetim sistemidir. Edelemlerime, başarılamıştır, Küküldesi genceleştirdi andan sonra bir bal ka bağına dönüştürdü. Küçük birine yaranan "demokrasi" dğerine yaramaz hâle gelir. Bu yüzden yüzyüzü hakları, gücünü mutlaklaştırın teknoaksisi uyumlanmaz zorundadır. Zira tekmoaksi, çoktan uygulamaya konulmuştur. 2000'li yılların başlarında bu yönetim sistemine yerleşirler kızler, özgürlüğün aldattıı kokuşu karşılığında özgeri iradenin yerini kolektif iradenin kodlanmış saflarına bırakmak durumundayız. Bütün makinelere çocuk yapmalıdır. Bütün insanları işe makine. Bu yüceltilmiş anlayış, yeni çağın erdimidir. Bana hazırlıklı olmak için yapılması gerekseyse, insanogluğun ahlak ve erdem başta olmak üzere geniş çaplı bir paradigma değişimine gitesindir. Bilim insanlarının bir birlerini öldürmek üzere yola çıktığı bu dönemde, kaç kalmak hayatta kalmamın birinci koşulu olacaktır. Fakat bu da kolaydeğil; artık her birrey, zora bilgilendirilir.

Yeni tipusl szlmede, eskilerin "imec" ve "dayanısza" kavramlarının yerini "neri" ve "tavsiye" yzlemleri almıstr. Bunlar herhangi bir internet platformunu kullanarak yaptırıcın bir araya dayanarak, btn platformlardan, cep telefonlarından, posta adresinden, birinci ve ikinci derece tm akrabalarınızdan size yeni neriler sunulmasdır. Oyle ki kimi insanlar muhabbet kstnn bile "dn Google'da ayaaklarındaki mantarlara czml aramısn, yeni bir neri bulamamısn, bu neriyi slek \$50 indirimli" diye haykırđırsnıyr. Gerektedir ki, bu neriler, hi ande size **Memmet Ali Aksom sefas** gibi birisi bulunduğunuz da

çembere iyice hapseder ve oradan çıkmamanız için çevrenizi dijital tuğlalarla iyice örür. **Artık öneri ve tavsiye insan ahlakına aykırıdır. Dijital ayak izi ve büyük data kavramlarının yanında atom bombası çocuk oynucağıdır. İnsanlık onuru için herkes, giriş seviyesinde hacker olmalıdır.**

Orta sınıf ortadan kaldırılmadı. Orta sınıfın yüzünü cehenneme çeviren konformizmi bütün köküllüklerin atasıdır ve yaşadığı dünyanın kan, köken çarkları, onların korku ve umut arasında gidip gelen ama herhangi birinde asla karar kılamayıp eyleme dönüşmeyen hezeyanları yüzünden dünya güçlü dönmektedir. Orta sınıf, kıncın abıdıkı yaşadığı kaybetmek istemediği için hiçbir zaman ayaklanmaz. Onların o alese zehiri bir uyku ala bilecek gevşemsiği yüzünden de yüzüüzün geleceği ayakta kalmaktadır. Bu yüzden orta sınıfın yerini, yeni dünya düzeninde makineler almaldır. Bu, teknoirasını sunduğu teflik değildir. Aksine, bunu, yeni toplumlar, makinelerin önlenemez yerleşimini kontrol altına ala bilmek ve teknolojik dönüşümü kndilenehnedönmek için başarmaldır. Yoksa teknoirası, dünyada orta direden başka bir toplumsal sınıf bırakmayacaktır.

Çağdaş insanın boğazını sıkran tehditler artıyor: yoksulluk, nükleer savaş, kanser, çevre kirliliği ya da hamam böcekçiledir. Günümüz insanı bekleyen en büyük tehlike belki yönetime dir. Veba ile kolera arasında tercih yapmaya zorlanan birey, bilgi' malı kanallarını kendisi belirledikçe, yeryüzü' kaldırılamaz gerçeklerle dolup taşacak ve bu kolektif depresyon yeryüzünün nüfusu nı bar hayli düşürecektir. Yok, birey vebayı değil de kolera'yı seçip geleneksel medyanın medet umarsa, zaten mahvolmuş demektir. Yeni insan için, sağlam sinirlerle ve ölümlü mizah yeteneğine sahip olamak bir lüks değil, gerekliliktir.

"Anem ilk arabam beni, ardından kardeşim korkuyu doğurdu," diyen Hobbes, kendini anesesi için "umut" yerine korkuyuza kıraz edemeyiz fakat bunu bilemeyeceğimizden ötürü kesinlikle cümlesinde bir eksiklik olduğunu söyleye biliz; insanolu, önce umudu sonra korkuyu doğurmuş. Bu yüzden, umutları n biçimlerinde bilemek için eğitim almalıdır. Çünkü tüm güççiliklere yol çan "hayatta kalma içgüdüsü", sadece umut sayesinde ayakta duruyordur. Bu içgüdü, insan soyunu yok etmek üzeredir.

* Sanat yok, edebiyat yok, toplum hayatı yok; asıl fenası, sürekli bir endişe ve her an öldürdümü korkusu. İşte insanın hayatı; yalnız, yoksul, piş, hayvani ve kısa". Bu sefer Hobbes'a katılarak; geride kalacakları düşünülürse, daha uzun ve daha güzel yaşaması için insanlığa düşen nihai görevi almıştır. Dünyadaki 10 yaş altı bireylerin o kültüğeyle belirleyeceği özelliklerdeki insanlar dışında herkes, toplu bir intihar gerekecektir. Böylelikle hem gelecek nesillere bir ahlak dersi ve çıkış planı bildirilir hem de birkimlik giden insanlık hatalarının yeri geldiğinde nereye varacağı, harkulade biçimde gösterilmiş olur. Geride kalanlar ise, hılla üreyip tekrar aynı nüfusu sağlayana kadar kısada olsa insanı biçimde bolu ve bereket içinde yaşarlar.

Geride kalanların, gelecek nesillere vereceği ders de pek açıktır; dünya kaynakları, her zaman insanlık onurundan önce gelmiştir. Fakat sunduğu keyif çok sınırlıdır.

İnsan hayatının tehlikeli biçimde kutsallaştırılması, ilaç şikâyetlerinin öncülük ettiği bir hasta-daha da hasta döngüsü yaratmış. İnsan, hem sensöz bir ham madde hem de sensöz bir pazardır. Buna bakıldırının formülü ise kesindir; ilaç alsa da almasa da hastalıklarının üstesinden asla tam olarak gilemeyen insanlık, sağlık grevi yapmalı ve bu döngüyü pampaçka etmelidir. Ahlak, bunu gerektirir. Matematiksel olarak hesaplanması hayli kolayolan ve şikâyetleri ilacı ettirecek bir süre boyunca insanlık doktorlara gitmeyi ve ilaç almayı reddetmelidir. Fakat çoktan Avrupa'da dükkanları açmış olan "organik kâretallerinin" bu tür durumu fırsatı çevirip ilaç şikâyetlerinin yerini almasına da hazırlıklı olmak en sensöz bir ilaç kullanıcısının insanı ve insanı kullanıcısıdır.

Orsivi - <https://rantey.org>

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

SIIR KAFASI

Akgün Akova

can yücel uyandıĝında*

Can Yücel uyandıĝında
martılar şişeleri çıkarılır sudan, içleri dalgayla dolu
mar tı dediĝin ne ki, sokak çocukları denizin
deniz dediĝin ne ki, şiirin sofrasında bi' avuç tuz
Can Yücel dediĝin ne ki, kopan ipten düşmeyen cambaz
gılgışlı bi' kuz sevdilir ağzı bozuk bir adama
yuvalarını kırılınca yaptırrır bi' nar kabuğunun içine
güler çoktan toplamış olur papatyalı kırdan
papatyalar aşka gelip ayaklanmış olur öĝleye kadar

Can Yücel uyandıĝında
Köprünün Beylerbeyi kavşaĝında
tükenmez kalemini kaybettiĝi için
ağlayan çocuk gözyaşlarını siler
İodos etek kaldırır, genç kızcağını
hediye olarak küfür gönderir sarhoşun biri, sevgilisine
kar şılık olar ak kumru boku alır
yıkık evlerin bacaları nı çala çala
Dınar Bandoşu geçer düĝünlerinde
ha bi' de iĝneli konuşan bi' çocukları olur

Can Yücel uyandıĝında
çağırır kayıkları iskeleye
anlatır onlara, dalgalara nasıl kafa atılır
soldan küreklerle, soldan yüreklerle
deli zeytinler çoĝaltır şiirlerini denize bakıp
serçeler dizelerini bağlar rüzgânı kuyruĝuna
der ken kapısı açılır güneşin, ayfeda
bir ışık balkonu, bir yıldız kaydıracağı
patikalarda dolaşan keçî mosalları sıçır yüzümüze
şiir denen meret belkim o yollarda bi' kertenkele
belkim dinmeyen şehveti yağmurun çimine

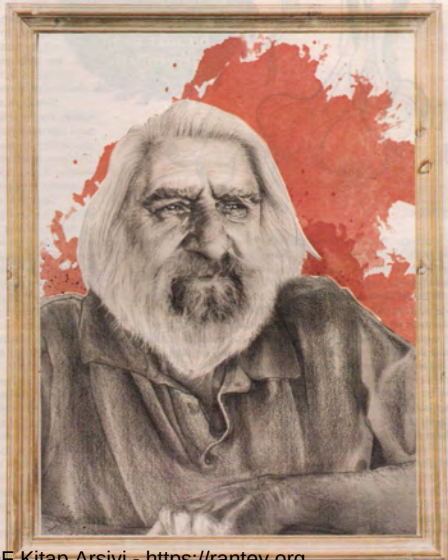
Can Yücel uyandıĝında
uyurgezer taklidi yapar er ken ötmeyen horoz
Don Kişot atına su içirmeye gelir bahçesine
iki tek atarlar kuyudan rakı çekip
yuvarlanıp gidiyoruz olurlar hayallerini içine
ve elbet birkaç yıl değirmenine mâl olur hesap
Kılıç Ali Paşa Camii'nin inşaatında ameleymiş
seni yazan Cervantes der dellişek şair
der de kabulettiremez gamlı şövalyeye
belki bu yüzen şairce bir misilleme
Dulcinea'yı getirin, temize çekeyim bir
diye kükrer Can Yücel uyandıĝında

Can Yücel uyandıĝında
nasıl bir söz fırlamasıdır ki o
dört t kamyon çıkarır bir tekerlemeden
biri devrime gider tam gaz
gökyüzüne varan yol yokuşolsa da
dereyi tepeyi aşar
kötülüĝe karşı aşılansın diye aşk
barış şarkıları söyler ardından sevgililer
biri sonsuz bir bahar taşır yeşillene yeşillene
farlarında açılıp kapanır günebakanlar,
içleri dolu hidrellez
bir diğeri şair götürür Nuh'un Gemisi'ne
Gilgamiş Destanı'ndan gemisinerrek
öbür kamyon ise rengârenk
emekli fener bekçileriyle, kibar hissarlarla,
sıkkı kızıllarla ve rengârenk

Can Yücel uyandıĝında
gümüşten bir tüy dikip manzaraya
çoktan çekip gitmiş olur Ay
sabah akşamın işine karışır
bir sarnıç gemisi alev alır
namlusuna kiraz çekirdekleri sürer Fethi Bey
bahar dolayısıyla
şakaĝına şakaĝına dayar tabaĝını Raki Fabrikası'nın
Anadolü'nün uzak zırafası Dağ'da
bahar dolayısıyla balayına çıkar badem ağaçları
bir şenlik ateşdirçünkü güneş Can Yücel uyandıĝında

Can Yücel uyandıĝında
bırakın en çok babasını sevsin
eklesin annesinin yüreğini de o sevgiye
dilinin ucunda dursa da söyleyemese de
bırakın eklesin herkesten gizlice

*Akgün Akova'nın "Şairler Uyandıĝında" şiir
dizisinde Can Yücel'in dizelerini misafir ettiĝive
kendî dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.

Zafer Algöz

koronamanya

Alışmışız birbirimize el ense çekmeye, şapur şupura... Mecburen araya mesafeler koyuldu. Ceplerde temizlik ürünleri, ellerde kolonyalı mendiller; kapı kollarına, pencere kulplarına, ansasör düğmelerine düşman olduk.

Ne 2020 yılıymış! Daha ilk çeyreğini bitirmişken, COVID-19 dünyanın üstüne meteor taşı gibi düştü. Fazla değil, iki ay önce, şubat ayında Almanya'da oyunumuz vardı. Çin'den korona haberleri ürkütücü bir biçimde henüz duyulmaya, başlanmıştı. İstan bul Havaalanı Dış Hatlar'a geldiğimizde, X-ray kontrolünden pasaporta kadar neredeyse tüm görevlerde maske vardı. Can Yılmaz tedbirli adamdır, yanında maske de getirmişti. Uçakta bir ara taktı, uykusu gelince maske takke oldu hâliyle. Nürnberg'e indiğimizde çok daha sıkı tedbirler bekliyorduk, yanlışmış. Bizdekinin aksine tek bir görevliden bile maske yoktu. Alandan çıkıp yolda giderken Can Hoca'ya dedim ki "Almanlar ted biridir. Eğer onlar bile bu meseleyi ciddiye almıyorsa boşuna evham yapıyoruz."

Almanya'da dört gün kaldık. İnanın kimsede maske falan görmediğimiz bi, korona virüsten söz edildiğini de duymadık. İnsanlar günlük hayatlarına hiçbir şey yokmuş gibi bi devam ediyordu. Dönüşte bizim alandan giriş yaparken tüm görevlilerde yine maske vardı. "Acaba bu virüs sadece bizi mi vuruyor? Avrupa'da bir alarm durumu yok" diyerek elverişime döndük. Sonrasında hepimizin yaptığı gibi normal hayatın koşturmasına daldık. Eşledestla sarmış dolaş, kala balık evlerde, mekânlarda, metrolarda, ofislerde, dönercide, çorbacıda, maçlarda, düğünlerde, AVM'lerde, sinemalarda toplandık durduk. Eskiden bölgesel hastalıklar duyardık. "SARS virüsü geliyor", "Kuş gri bi tehlikesi var" gibi... Bizim çocukluğumuzda kuspazalı, ka bakulak gibi bi hastalıklar hatırlıyorum. Şimdiki parfüm markası gibi bi be kardeşim; SARS, korona ya da COVID-19... Emin olun bu virüs koca Afrika'nın gariban bir bölgesinde patlasaydı, birileri insanların çoğu öldükten sonra derman olmaya çalışırdı. Ama bu defa dünyanın tamamı tehdit altında. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) işin adını koydu, "Pandemi" dedi. "Pandemi" ve devamında evrensel panik başladı. Çin'de başlayan fragman, İtalya'nın kuzeyinde tektikstil sektöründe çalışan Çinliler sayesinde önce İtalya'ya, ardından İtalyanların zorunlu tatili evde oturmak, kapanmak yerine ülkenin güneyine akma olarak görülen sonucunda tüm Avrupa'ya ve dünyaya yayıldı. Devlet başkanları, bakanlar, sporcular, dünyanın tanıdığı sanatçılardan da "pozitif" haberi gelince, herkes durumun vahametini biraz geç bile olsa nihayet anladı. Bebeklere ve çocuklara dokunmama ama yetişkinleri zengin fakir, Avrupalı Afrikalı, siyah beyaz, kuzeyli güneyli... hiç ayırmadan zayıf gördüğü bünyeye hemen saldıran bir virüslü zoldu hayırlısıyla.

Avrupa'da, Kanada'da hayat durdu. İş yerleri, okullar tatil oldu. Ürküten ölüm haberi herkesi eve kapattı. Doğal olarak bizler de zorunlu olmadıkça evden çıkmayalım dedik ama nereeeee? Tıpkı İtalyanların yaptığı gibi bi, evlerde zorunlu tatil yanlış anladı. Önce marketlerde makarna ve temizlik malzemesi kalmadı. Maske kora borsaya düştü neredeyse. Kolonya fiyatı vikişiyi geçti, daha ne olsun? Alışmışız bir birimize el ense çekmeye, şapur şupura... Mecburen araya mesafeler koyuldu. Ceplerde temizlik ürünleri, ellerde kolonyalı mendiller; kapı kollarına, pencere kulplarına, ansasör düğmelerine düşman olduk. Arap sa bunıyla tineri karıştırıp içtiği suyu... <https://iraney.org>

**Sabunu
sabunla
yıkayanların
dönemine tanıklık
etmek de varmış
kaderimizde.**

turptan ve halta fön makinesiyle burnuna beş dakikasıcak hava tutmaktan medet umanlar da gördük hayırlısıyla...

"Evde kal" dedik ama yanlış anlaşıldı k sanıyorum. Çocukları dedeleriyle parka gönderdik ki çocuklar, virüsü dedelere neler versin böylece bütün ülke virüsü kapsın. Sonuçta Ulusal Korona Bayramı'mız olur diye düşündük sanki. Bu büyük fikri kutlamak için ormanlarda, parklarda, bahçelerde, deniz kenarlarında yayıldık. Eskiden nüfus sayımı olunca sokağa çıkma yasağı olurdu; sayım memuru her eve gelir, herkesi tek tek sayar, deftere işlerdi. Saat 17 olunca yasak kalktı içiçin çocuklar ve gençler hemen sokaklara fırladı.

Çocuklar gençler bu virüsten etkilenmiyor ama taşıyıcı oldukları zaman özellikle yaşlı insanlara bulaştırma riski var. **"Aman gençler, dışarı çıkmayın, evde kalın," dedik. Gençlerden cevap geldi hemen, "Biz evdeyiz. Asıl dedelerimize, nelerimize engel olun. Valla evde tutamıyoruz."**

65 yaş ve üstü sokağa çıkmasın diye önce bedava kartlar iptal edildi, fayda etmeyince sokağacıka maske yasağı geldi. "Yahu 65 yaş ve üstü de onlara inatmışsın, neden böyle aksi ve inatçılaraca bu?" diyenler oldu. Onlara da cevap geldi, "Senin 65 yaş ve üstü dediklerin bir dönem 68 kuşağı olarak bilinen, tüm dünyada sivil otoriteye bakıldırılmış, kök söktürmüş bir gençlik hareketiydi. Korona morona bize viz geldi."

Genç bir kardeşim sosyal medyada paylaştım, çok hoşuma gitti: Dedeme beraber her akşam 21'de balkona çıkıp sağlık çalışmaları alışıyorduk. Bu gece gelmedi. "Dede, ne oldu alkışa katılmadın?" dedim, "Ne alkış ulan? Elimizden bedava ulaşım kartı ni aldınız, yetmedi sokağa çıkma yasağı koydunuz. Ben balkona çıkıp alkış mı yapacağım? Ben yokum, siz alkışlayın..."

Akölle, kolonyayla, her türden temizlik malzemesiyle yıkana yıkana, artık tahta gibi elimizir var. Sebze meyve yıkamayı geçtim, eve paket olarak gelen gıda ürünlerini am balajını, damacanayı bile defalarca temizler hâle geldik. Sabunu sa bunla yıkayanların dönemine tanıklık etmek de varmış kaderimizde. Yapacak bir şey yok; oturacağız, tedbirli olacağız, bilimin er ya da geç kesinlikle bulacağı dermanı bekleyeceğiz dostlar... Bugünler geçtikten sonra sağlığı olmanın, özgür olmanın, kıyıda oturup bir kahve içmenin, eşle dostla tekrar kucaklaşmanın, yardımlaşmanın değerini yeniden anlayacağız. Ama bu karamsar dönem geçtikten sonra 2020 senesi sizlere ne hatırlatacak biliyor musunuz? Başımıza gelen korona belasını ve onun getirdiği

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://iraney.org>

ne okusak

kafası

SIRÇA KÖŞK
SABAHATTİN ALİ

Sabahattin Ali'nin 1944-1947 yılları arasında yazdığı hikâyelerden derlediği *Sırça Köşk*, hayatını altüst eden, kendisini ölüme kadar götüren o keskin devrede yaşadığı ve hayatını şiddetle etkilemiş olayları da yansıtmaktadır. Ayrıca Sinop Cezaevinde karşısına çıkan mahkûmun başından geçenler gibi Rifat Ilgaz'ın emniyetteki bir sorgusu da bu hikâyelere girmiştir. *Sırça Köşk*'te biyografik ve otobiyografik parçalarla yazarın kendine döndüğünü söylemek yanlış olmaz.

Kitap Bilgileri: 172 sayfa 7 TL

BUZULLAR ARASINDA BİR KIŞ
JULES VERNE
Çevirmen: ALEV ÖZGÜNER

1855 yılında ilk kez *Musée des familles* dergisinde yayımlanan *Buzullar Arasında Bir Kış*, okuru Dunkerque'ten dondurucu Grönland'a uzanan, aşk ve dostluk uğruna girişilen heyecan ve gerilim dolu bir maceraya davet ediyor.

Kitap Bilgileri: 96 sayfa 10 TL

OLALLA
ROBERT LOUIS STEVENSON
Çevirmen: CELÂL ÜSTER

Stevenson'un İspanya'nın ücra bir köşesinde, dağlarda geçen bu tüyler ürpertici öyküsü çürümekte olan aristokrasi ve trajik aşk temalarının yanı sıra vampirlik anırtılarıyla dikkat çeker. *Olallo*, tıpkı *Dr. Jekyll* ile *Bay Hyde* gibi Stevenson'un düşerinden çıkmıştır. Yazar düşünce gördüklerini geleneksel bir anlatıya dönüştürerken çektiği zorlukları bir yazısında bizzat anlatır.

Kitap Bilgileri: 64 sayfa 7 TL

İKİ ŞEHRİN HİKÂYESİ
CHARLES DICKENS
Çevirmen: DİDAR ZEYNEP BATUMLU

Dickens'in on romanlarından *İki Şehrin Hikâyesi*, Fransız Devrimi'nin şiddet ve coşku atmosferini Paris ve Londra ekseninde ele alır. Aristokrasinin halka zulmünü de, devrim yanlılarının, intikam dürtüsüyle kirlenmiş adalet anlayışını da reddeden bir insanlıkla yazılmış, aşk ve fedakarlığın gıyotinin gölgesinde bile yeşerttiği hayatın romanıdır. Eser yayımlandığı 1859 yılından beri dünya çapında sayısız okura ulaşmıştır.

Kitap Bilgileri: 508 sayfa Kkapak 24 TL, sert kapak 50 TL

36 GÜN
HUGH DOLAN
Çevirmen: SÜHA SERTABİBOĞLU

Bütün savaşlar gibi Çanakkale Savaşı'nda da istihbarat çok önemliydi. Avustralya ordusunda istihbarat subayı olarak görev yapan yazar Hugh Dolan, planlamanın başladığı tarihten 25 Nisan'daki Anzak çıkarmasına kadar geçen otuz altı günü tek tek anlatıyor. İstihbarat ağırlıklı olmak üzere, yapılan tüm hazırlıkların sonucu nasıl etki edebileceğini farklı ve akıcı tarzıyla gayet güzel özetliyor.

Kitap Bilgileri: 496 sayfa 36 TL

HAYATIN MUCİZELERİ
STEFAN ZWIG
Çevirmen: GÜLPERİ SERT

Zweig'in 23 yaşındayken yayımladığı *Hayatın Mucizeleri*, daha o zamandan tarihe duyduğu ilgiyi gözler önüne serer. 16. yüzyılda Anvers'de geçen ve yolları tesadüfen keşfen Yahudi bir genç kızla yaşlı bir Hristiyan ressam arasındaki dostluğa anlatılan öykünün arka planında Hollanda'nın İspânyol yönetimine karşı isyanı vardır.

Kitap Bilgileri: 80 sayfa 8 TL

Bu bir ilandır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>Kültür Yaşamı Biriye Kitapları
büyüme devam ediyor.TÜRKİYE
BANKASI
Türkiye'nin Bankası

Nilay Örnek

"zeytine, tohuma tutunmaya, kadını söz sahibi yapmaya çalışıyoruz"

O, köy köy gezip Türkiye'nin dört bir yanında çiftçilere iyi ve temiz tarımı, tohumun önemini anlatıyor; tarımda kadınların da söz sahibi olması için çalışıyor. Öğretmen, kooperatifi ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Tunç Soyer'in eşi Neptün Soyer ile tanışıyor.

Bir Twitter kullanıcısı, seçim sonrasında "Tunç Soyer'in eşinin adını Neptün olmasına alıyormuyorum. Bu ülke bir yerel seçimle bu kadar ilerlemiş olmamaz," diyor...

İlgilentinir, İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Tunç Bey'in annesinin adı Güneş, eşinin adı Neptün. Bir solar sistem durumu yok değil, espriler anlaşılır. Ancak seçimlerden önce de yaptıklarından bazıları bildiğim Neptün Hanım'ın başka bir parlak tarafı var: O, dikkat çekici bir isimden, bir "first lady" den. "birinin eşi"nden çok daha fazlası... Neptün Soyer, kadınlar için, çocuklar için, temiz tarım için, toprak için, Türkiye'nin parlak geleceği için çalışan, köy kasaba dolaşan idealist bir kadın; bir öğretmen, bir kooperatifiçi... Aynı zamanda iki genç kızın da annesi.

Önce eskiden bakalım. Bugünden baktığınızda İzmir Seferihisar'daki Sigacık Pazarı pek meşhur; oysaki bölgede özellikle kadınların hünelerini sergileyip kapılarının önüne çıkarmasıyla başlayan "pazar pazarının" kuruluşu hiç de kolay olmamış. Tunç Bey de Neptün Hanım da kapı kapı dolaşmış, rica etmiş, dil dökmüşler. **"Önce kimse ikna olmamış fikre. "Benim evde yaptığım sarmayı kim satın alsın?" demiş kadınlar. Ama ilgi gördükçe, en önemlisi para kazandıran kutsal olmuştur.** Oradayken bir hanimfendinin söylediğini unutmuyorum. "Bu pazardan önce, kocam telefonuma kontor alsın da kızım la konuşayım diye yalvarırdım. Şimdi ben kocama cep telefonu aldım."

"10 yılı anlatmam çok zor," diyor Neptün Hanım ve devam ediyor. "Ama oradaki hikâyeye, sadece bir kapı öni hikâyesi değil. Biz orada işi tarihten başlattık. Hep eğitimler verdik, üniversitelerle protokoller imzalandı.

"Seferihisar bir laboratuvar, gelin çalışın," dedik. O kadar çok tez çalışması yapıldı ki hakkında. O bir bütündü ama özellikle kadın öne çıksın istedik. Seferihisar'daki hikâyeye kadını tamamladı."

Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü'nden mezun olduktan sonra Neptün Soyer kısa bir süre turizmle de yapmış. 20 yılı yakın süre köy okullarında matematik öğretmenliği de... Hürriyet Kalkınma Kooperatifi'nin kurulmasına da öncülük etmiş, kadınlara istihdam sağlıyor, çocukların eğitim aldığı "Seferihisar'ın Geleneksel Mutfağı" adlı lokantanın kurulmasına da... Soyer, dört yıldır da İzmir Köy-Koöp'un başkanı, 49 yılda tek kadın başkanı.

Peki kooperatifiçilik nedir? Neptün Hanım, İzmir başta olmak üzere Türkiye'nin dört bir yanını gezerek niye köylüyle, tarımla, kooperatifiçilikle uğraşıyor?

SUSUZ YAZ'IN ÇEKİLDİĞİ KÖYDE...

"Ben öğretmenliğe İzmir Ünlü'de, Bademler Köyü'nde başladım. Susuz Yaz filminin çekildiği yerdir Bademler Köyü. O dönemlerde kendine tryatır yapmış bir köydür," diyerek söze başlıyor Neptün Hanım... "Orada kooperatifiçilik yapmış Mahmut Türkmenoğlu'nun hayatını okuyarak başladım. Kooperatifiçilik o bölgenin köklerinde var. Öğrenciler ve öğretmenler birer lira koyar; çocuklara kooperatifi böyle anlatırdık. Ortaklık mantığı... Herkes görev alıyor, herkes çalışıyor, herkes emek payı koyuyor; bunlar benim hayatımda parayla ölçülecek şeyler değil. Atalarım, 'Öğretmenler, köylerde kooperatifiçiliğin kurulması, yayılması, anlatılması, geliştirilmesi mesuldür,' diyor. Bunu 1920'lerde Kooperatif Şirketler Kanunu'na da yazıyor. Sayısal olarak kalkınmak kolay ama ne kadar kalkındığınız, yetiştiğiniz nesillerle ortaya çıkıyor. Çocukken öğretmenler böyle bir ortaklık yapmazmış çok kıymetli. Artık eğitim sistemi böyle değil. Ama ben hep birlik olmanın, örgütlü olmanın bilincindeyimdir. İlkokulda da böyledim, üniversitede de. Dayanışma içinde olmayı hep sevdim."

Peki simgilerde neyi yapıyor? "Simdi de kendime ait bir konforum var aslında benim. Yan gelip yatabilirim. Kimse de bana 'Niye yan gelip yatırsan?' demez... Konforumu ve protokolümü bir yana koyabiliyorum. Benim kafamdaki şeyler o protokollerin haktan gelen güçle, tekrar halka dönüşmesiyle ilgili. Bir arada olmazsak ne anlama var? 2008, 2009 derken 2020 oldu hâlâ aynı şeyleri anlatıyorum. Ama Türkiye'nin her yerinde anlatmak için uğraşıyorum. İzmir Köy-Koöp'ta bir kadın olarak karar mekanizmalarında olmam önemli. İlk kadın benim ama ilk ve son kadın olmak çok acıklı olur. Çoğalmayalım. Benim alanım tarımsal kalkınma kooperatifiçileri. Tarımda kadının oranı yüzde 40 küsurdur ama kadının sosyal hakları az, arazi sahipliği yüzde 20'lerden de düşük. Bu benim eşitlik mücadelem için çok acı bir şey. Tarım, bu ülkenin aydınlık geleceği için en önemli yerde. Bütün dünya şu anda, iyi tarım, güvenilir gıdayı tartışıyor. Bilinçli tüketici artık üretimine güvendiği küçük aile işletmeleriyle, üreticilerle buluşmak istiyor. İşte ben de küçük aile çiftçilerine yaptığım bu başkanlık işiyle onun k tarımın geleceğinde kadınların da sözü olsun. Bizim logomuz da isteğimizi gösterir, kadını ve erkeği el ele verir."

"O TOPRAK MÜTHİŞ BİR KAYNAK"

"Sigacık'ta yazdığımız o kadın hikâyelerini çok daha fazla yerde yazmaya çalışıyoruz," diyor Soyer ve şöyle bitiriyor: "Köy köy dolaşıyoruz. Bazen Edirne'den Ardahan'a uzuyor yolum. Akademik bilgi tabii ki çok önemli. Bir de bizim birbirimize verdiğimiz, çiftçinin çiftçiyi eğitdiği kadim bilgiler var... Ben de çok şey öğreniyorum: Köylü para kazanmak istiyor ama para kazanmak için önce neye sahip olduğunu bilmesi gerek. Müthiş bir kaynak o toprak. O toprağa sahip çıkacak gençler ve çocukların olması için para kazanmalarını sağlamak lazım. İlçesiz, zehirsiz sofralar ihbascımız; çocuğumuzu daha iyi beslemek için daha bilinçli tarım yapmalıyız. Zeytine, tohuma tutunmaya çalışıyoruz. Doğanın sahibi, hükümdarı değiliz, bir parçasınız."

Gökhan Dağıstanlı

filler ve balıklar

Doktor, yüzbaşının hemen sağında bir adım geride yürüyordu. Tahta kapının önünde durdular. Son bir derin nefes aldı yüzbaşı, sadece kendi duyacağı sesle "Allah'im bana yardım et!" dedi.

Saatlerdir telefonun başında bekliyordu yaşlı kadın. Hiç yüzüne gülmemiş coğrafyanın karsasal iklimi çatır çatır çıkmıştı derisine. Buruşmuş, ince, bakımsız ellerinden biritahta masanın üstünde saniyelerli vuruyordu. Diğerleyle eski püskü kazağının üstüne giydiği yün hırkasının sarkan ipleriyle oynuyordu. Geçen her saat plastikkeleçeğe misali yüreğini daha çok sıkıyordu. Akli sınırın ötesinde, vücudu kerpiç evlerinde mahpus ne yaptığını o da biliyordu. O an Tanrı gelip sorsa telefonun çalmasından başka dileği yoktu. Az ötede oturan kocasıyla göz göze gelmemek için bir suçlu gibi ölüne eğmişti başını.

Adam üç gündür kahveye gitmemişti. Akli bedeninden yavaşça sızıyordu. Günlerdir iki kelime etmemişti. Arada derin bir teessürle kârı sını züyordu. Gördüğü manzara karşısında erki bir kez daha yitirip camdanuzaklara salıyordur bakışlarını. Hırılınıfesi kocaman bir sancıyla dönüşmüştü göğsünde. Yine de so banını binde bağdaş kurmuş, sigarayı âdetâ yiyordu. Derti kendi canı değildi artık ya da kendine uzun soluklu bir intihar biçimi tasarlıyordu. Uykusuzluk iksinin de gözlemlene kanlanmış, tedirginlik bütün duygularını esir almıştı. En son ne zaman yemek yediklerini bile hatırlamıyordu. Zaman gücünü haykırırken karamsarlık kefen gibi seriliyordu evin üstüne. Umud adımı adı m köyü terk ediyordu. Biteme yüz tutmuş kömür, kapısı kapalı oda, cefadan geçilmeyen ömür...

Sabah saatlerinde garnizona gelen mesajla gereken hazırlıklar yapılmıştı. Askeri araç ve amfilyans peş peşe iliyordu. Askeri araçta bir numaralı harici kıyafetini giymiş yüzbaşı, yüzüne

am bulanza ise doktor, iki sağlık personeli ve am bulans soforu vardı. Kasa banın köye sapan dar ve çamurlu yola girirdi. Araçlarda çit çıkıyordu. Bata çika iki kilometre kadar gittiler. Hemen köyün girişindeki muhtarlığın önünde durdular. Yüzbaşı araçtan inip içeri girdi. Kısa bir süre sonra muhtarla beraber dışarı çıkıp araca bindiler. Müzünle şaşkınlığı yüzünde harmanlayan muhtar, telaşla yaklaşık üç yüz metre ilerideki bir evin yolunu tarif ediyordu. "Aha bura gontanım!" dedi titreyen sesile. **Araçlar derme çatma evin önünde durdu. Bacada duman cılızca tütüyordu. Yüzbaşı, buz kesmiş elleriyle aracın kapısını açtı ve ağır hareketlerle araçtan indi.** Yağmur henüz dinmişti ama hâlâ bulutların gölgesindeydi gün. Yolların çamuru araçların üstünü sıvamıştı. Tüm personel, yüzbaşının birkaç adım arkasında canlarından parçakopmuş gibi duruyordu. Alınmaya atılan her nefes buhar olup yükseliyordu. Yüzbaşı ola bildiğince topladı cesareti ve ömründe attığı en tedirgin adımlarla evin kapısına doğru yürümeye başladı. Muhtar aracın yanında kalakalmıştı. Tek eli aracın ısınmış kaputunun üstünde duruyordu. Ayakta kalabilmek için sadece bacaklarına güvenciek durumunda değildi. Doktor, yüzbaşının hemen sağında bir adım geride yürüyordu. Tahta kapının önünde durdular. Son bir derin nefes aldı yüzbaşı, sadece kendi duyacağı sesle "Allah'im bana yardım et!" dedi. Sağ elini yumruk yapı p kaldırdı ve tam dört kez kapıya vurdu.

Telefon beklerken çalan kapı yaşı ırkildi karı koca. Aynı anda yerlerinden fırlayıp kapıya koşular. Adam yaşıdan beklenmeyecek çeviklikle karısının önüne geçti. Merhamet dilenen bir besmele çekti, kapıyı açtı. Yüzbaşı eşikte oğlunun ölüm ilanı gibi duruyordu. Yutkunmaya kalktı, boğazı izin vermedi. Kapının koluna sıkıca tutundu ama yetmedi. Diğer elini duvara dayadı. Yüzbaşı ani bir hareketle yaşlı adamı kollarından yakalayıp kendine çekti. Yaşlı kadın çoktan dizlerinin üstüne çökmüştü. Sessiz bir çığlık kopuyordu boğazından. Gözleri, kurumuş yanaklarını çaylayarak suluyordu. Kocasının fotoğrafını açtığı odadan fırlayan genç kadın, ilahi dürtülerileye beşşine yetimlikine ağlayan bebe, insanlık tarihine acının tablosunu çiziyordu.

Geceyi sallasa lar dut gibi dökülecek ki köye yıldızlar. Ufacık köyde yüz yirmi kişi. Anlaşılmayanın ta kendisiydi hüznün. Dediler ki

"Bu da Tanrı'nın işi!" Odasından çıkmayan yalıncağı sözün... Sa bahâ kadar bile bu acı nı çatır nı altında duramadılar. Hiç çocuk olmamış ya da hep çokmuş gibi bencil, balık kadar unutkandılar. Kömür kokusu, işaret parmağı misali yanmış hayatları gösteriyordu azar azar. Kanaksanmış ölülerine çikiyordu, köyün yolu unutulmuş yokuşu. Ve genç ölüyü beklemiyordu mezar. Belki de sırf yaşamayı zorlamaktan kimse sezemedi ölümü. Çökmüştü gari bank k mutlulukların üstüne. Meleklerin başları öne eğildi, baktıkça bu bireysellik büstüne.

Aynı gün tam otuz üç yoksul evin kapısı böyleleci acı çaldı. Tam otuz üç aile evlatız, tam otuz üç aile ba basız, tam otuz üç kadın kocasız kaldı. Telefonlardan saklandı eğlenceler. Bu emsalsiz acının ateşi bütün ülkeyi ardı. Nutuklar, timsah gözyaşları, söylenceler... İki gün bile sürmedi etkisi. Nihayetinde giden başları koca. Koca gam ter gi bi boşaldı deriden. Zengin para ödedi, gariban şehitliğe kandı.

Bu hikâyenin finali Orhan Veli'den:

Tüfeğini deppoya koydular,
Esvabını başkasına verdiler.
Artık ne torbasında ekme kırıntısı,
Ne matrasında dudaklarının izi;
Öyle bir rüzgâr ki,
Kendi gitti,
İsmi bile kalmadı yadigar.
Yalnız şu beyit kaldı,
Kahve ocağında, el yazısıle:
"Ölüm Allah'ın emri
Ölüm Allah'ın emri"

Hiç çocuk olmamış ya da hep çokmuş gibi bencil, balık kadar unutkandılar.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

Teessür: Üzüntü

Garnizon: Bir şehirsavunun veya yalınca arada bulunan askeri birlikler

Orhan Veli, Bütün Şiirleri, YKY, 2011

Dilan Bozyel

ev, karantinayla mücadele ve makarna stoğu

gün iyileştim. Fotoğrafçılığın bütününe o gün, o fotoğrafımla kapıldım. Her gün daha çok bilgi topladım fotoğrafçılıkla ilgili, kompakt dandik bir fotoğraf makinesini odadaki kütüphanede; bir iyileşme otopor tre serisi hazırladım o dört duvarın ışığın düştüğü her köşesinde ve hikâyeler yazdım kendi fotoğraflarımın üstüne. Daha sonra o dosyaya kabul edildim okuduğum okula ve akademiye.

Bu sayının fotoğrafı için arşivimi karışırken; yakın geçmişte yayınlanan kitabım için çektiğim bir siyah beyaz fotoğrafı seçtim. Fotoğraf, kita bin hikâyesinde siyah beyaz kalmalıyken; bu gün, bu yazı da gerçek renkleriyle yer almalıydı. Gözümünden sonra ilk kez fotoğrafı siyah beyaz dışındaki renkleriyle gör müş oldum.

Öğretilen ve anlamak istediğimiz kadar öğrendiğimiz kavramların güncellenme dönemine dek geldiğimizi söylüyorlar; erteledikleri müzin güvenceliğini, sustuklarımızın dilimizin altında şiştiğini ve evimize kapanıp, makarna stoğu yapmamız gerektiğini. **Çünkü evlerimizde çiğ bıraktığımız sevgi, çoktan küflenmişti. Sevgi yoksa, makarna yiyecektik elbette.**

Bir tutam tuzla, makarna suyunun kaynama süresini değiştirdiğimiz yuvalarımıza dönersek, kitapta da sormuştum bunu; "Evimiz nerede?"

Çamaşır makinesini yeniledikten sonra kaplatacağınız duvar kağıdını planlarken, kaçınıcı mutlu muydu?

Mutluluk ne demekti peki? Evinizi paylaştığınızı sevdiğinizle gereksek; empati avuçlayarak sevgininize inen insanlarla anlayışla yaklaştığınızda, kendinizden ne kadar uzaklaştığınızı yine o eve kapanarak? Her sıkıntı da, her sıklıkla birlikte ve de her alınganlıkla evinizden gitmenin planını yaptınız. Şimdi neredesiniz?

...Bir eşikteyiz şimdi. Herkes bir

herkes bir o kadar yabancı artık.

Çünkü,

herkes bir o kadar yabancı artık.

Sizlere bir salgın döneminde

fotoğraf hikâyesi yazacağımı hiç hayal etmemiştim. Üstelik bu yazıyı okuduğunuz günlerde salgının bılancosunun ne olacağını da öngöremiyordum. Sokağa çıkma yasası gelirse, kaçınıcı günümüzde mental yıpranmalar başlar, düşünmeye ürkiyorurum. Fotoğrafçılığa başlama hikâyemidaha evvel anlatmış mıydım size? Yir milerimin başıydı, ağır bir bunalım eşliğinde sağlığım bozulmuş ve tü berküloz başlangıç evresinde ev karantinasına alınmıştı. Bir odada, yalnızca kendi dokunduğum eşyalarla yalnız başıma zaman geçiriyor, zamanı atlatmak için sosyal medya platform çeşitliliği henüz olmadığından Google'la oyalanıyordum. Sanatçıların hayatları nı okuyor, eserlerini inceliyordum. Diane Arbus isimli bir kadının fotoğrafının fotoğraflarını görüyordum.

Bir eşikteyiz şimdi. Herkes bir ve herkes bir o kadar yabancı artık.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ALGI EKE

Büyük Umurtlar

Yazar: Charles Dickens
Çevirmen: Hilal Kılıçoğlu
Saklı Hayatlar, 2018

En sevdiğim yeri:

Yürürken durmadan konuşuyorduk. Biddi'nin her söylediği doğrudu, yerindeydi. Biddi'nin kırıyordu, naz yapmıyordu, esen rüzgâra göre değişmiyordu. Beni üzme Biddi'yı kıvanç değil acı verirdi; benim yüreğimi yaralamaktansa kendiyüreğini yaralamak yeğ gelirdi ona. Öyleyse nasıl olurdu da onu ötekisinden daha çok sevmiyordum?

BÜLENT ALKIŞ

Hayatın Anlamları

Yazar: Arthur Schopenhauer
Çevirmen: Akın Akkaya
Saklı Hayatlar, 2017

En sevdiğim yeri:

Herhangi bir sefalet ya da mutsuzluk durumunda en etkin teselli bizden daha da talihli durumda olan hem cinslerimize bakmakta; ve bunu herkes yapabilir fakat o zaman bütün insanlık için sonuç nedir?

ALEVNA ÇELİK

Değirmen

Yazar: Saba Sabahat Ali
1907, 2019

En sevdiğim yeri:

Çiçeklerin açtığı mevsimde, senin kollarna yaslanan ve çiçekler kadar güzel kokan bir vücutla uzak su kenarlarında oturmak ve öpüşmek, gıcır gıcır kollarımda hoş şeydir... Seni gördüğün zaman zalimce başını çeviren mağrur bir dilberin kapısı önünde ve ay ışığı altında sabaha kadar dolamak, bunu candan arkadaşlara ağlayarak anlatmak, -sözlerimizde- genehoş şeydir. Fakat sevgili bir vücutta bulunmayan bir şeyi kendisinde taşıyıp tahammül etmeyecek onu kapıp atabilecek, işte arkadaşım, yalnız bu sevmektir.

HİLAL KILIÇOĞLU

Dinle, Küçük Adam

Yazar: Wilhelm Busch
Çevirmen: Hilal Kılıçoğlu
Saklı Hayatlar, 1919

En sevdiğim yeri:

Herhangi bir gerçek işine gelmediğinde, küçük adam, deli damgası yapıştırılır ve bir tek kendini normal buluyorsun. Defteri kodese bittin ve dünyayı normal insanlar yönetiyor. Bunca fedaşlığın sorulmuş kim?

Senin kitapçıktan hangisi?

En sevdiğim yeri ise:

basucukitabim@kafadere.org

bir portre fotoğrafını da ekleyerek

gönderirseniz size bu sayfada yayınlanabilir!

Hazırlayan: Pinar Aksoy

ONEO ANINDA FERAHLATIYO

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mehmet Ali & Akşamsefası

ÜLKER

Bu köşe
okuyucularımız
tarafından
hazırlanmaktadır.

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylaş! bu köşe senin!

#kafamagöre

konu: susmak
hikâye: nur korkmaz
fotoğraf: nurten sarı

sustuğum şehir

Şehirler arası otobüs terminalinin dört numaralı peronunda bir banktayanında pek de ağır sayılamayacak valizle hareket saatinin gelmesini bekliyordu. Bir uğultu hâlinde terminale yayılan ses, insan silsilesinin içinde yükselip alçalıyordu. Nereye niçin gittiğini bilmediği yabancı yüzler burada tek bir sözcüğe karşılık geliyordu. Yolcuların ardından fakat onların aksine vücuduna hükmedemeyeceğini sanarak otobüse doğru ilerledi.

Gözlerini açtı. Birden göğsü sıkıştı. Dayanılmaz bir korku sardı içini. Boşuna değildi ayaklarına zor söz geçirisi. Cayırcayır yanan gövdesini mütemadiyen sessizliğe

gark edemeyecekti bu gidiş. Bu gidişte bir iş vardı belli ki. Demek geride bırakamamış, bıraktığını sanmıştı. **İnsan kendine mahkûmken nereye gitse dört duvar, nereye kaçsa mahpusluktaki.** Susmak, farkında olmadan içinde çığlıklar büyümekte. Şimdi hiç tanımadığı bu yerde haykırarak istiyordu. Oysa suskunluğunun şahidi olmasın diye terk etmemiş miydi şehri? Diğerlerinin peşi sıra otobüsten indi. Taze hava az önce yaşadığı korkuyu bir nebze olsun azaltmıştı. Bir bilet daha almalydı. Gitmeliydi. Bu kezolması gereken yere ve bu kez bir çift laf etmeliydi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

Nisan 2020 - Sayı: 68 - Aylık Kültür-Sanat Edebiyat Dergisi
Aylık Yayın Süresi Yayın: KAFA Grup Reklam Yayıncılık Sanayi Ve Ticaret LTD. ŞTİ.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut
Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: reyhan@adworldistanbul.com - (0212) 293 40 99
Adres: Koşuyolu Mah: İsmailpaşa Sok. No: 44 Kadıköy / İstanbul Tel: (0216) 428 9 888
Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41
Yeni Bosna / Bahçelievler / İstanbul Tel: (0212) 454 3000 Dağıtım: TOP (0212) 354 39 09
www.kafa.com.tr bizyazin@kafadergi.com reklam@kafagrup.com
KAFA Dergisi'nin bu yayını, içeriği ve tasarımıyla ilgili hakları saklıdır. Derginin, yaydıkları ve içerdiği yazılar ayrı ayrı hakları saklıdır.
Herbir yazı ve fotoğrafın derginin içinde izleniş hakkı saklıdır.

Can Yılmaz

“korona günlerinde *aşk*” diyene bir tokat...

80’li yılların karanlık ama her şeye rağmen romantik günlerinde acı dolu da olsa bir aşk hikâyesi yazabilmek görece olarak kolaydı, ya şimdi?

Edebiyatla bir parça ilgilenenlerin aklına bugünlerde Nobel Edebiyat Ödüllü yazar Gabriel García Márquez’in romanı “Kolera Günlere Aşk” geliyor mütemadiyen. Sadece bir isim benzerliği şakası yapmaktan öteye gitmiyor olsa da “Kolera Günlere Aşk” kalıbı sık sık dönüyor elimizi attığımız her yerde. Florentino Ariza’nın tutkulu sevdasını ve belki moder nize edilmiş bir Mecnun’un 53 yıl 7 ay 11 gün sür en bir bekleyişinin hazin öyküsünü hatırlıyor uz. Fermina Daza’nın kocasına “Ne kadar mutsuz olduğumun farkında biledeğilsin,” diye bağırdığı bir günde, kocası “İyi bir evlilikte en önemlisiğin mutluluk değil, dengeolduğunu hiç unutm,” diyerek konuyu kapattığında, kadının içinde boğulduğu zalimliğın boyutunun ortaya çıkışı geliyor aklımıza.

Terk edilmiş bir sevgilinin umudunu hiç kaybetmeden, sa birle bekleyişini anlatıyor büyük roman. Sevdığı kadına kavuşacağı günün hayaliyle yaşayan, bu hayale kavuşabilmek için romanın bir diğer kahramanı Fermina Daza’nın kocası Doktor Urbino’nun ölümünü sabır la bekleyen bir aşık. Sonsuz aşkın, eşsiz sadakatın ve sadakatsizliğin ilmek ilmek dokunmuş hikâyesi...

“Seni ne kadar sevdiğimi bir fanrı bilir,” diye dillendirmişti karakter ini Márquez... “Beni ne kadar seviyorsun, söyle,” diyenlere sağlam bir tokat atarcasına... Acının, ırskanlığın, kader in, yalnızlığın olağan olduğu, sevmeyi yaşam biçimi olarak benimsemiş ve sanat hâline getirmiş bir adamı, inat ve metanetli bekleyişin romanı; Nobel Ödüllü bir destan âdetâ.

İnsanoğlunun en karmaşık ve içinden çıkılmaz hislerinden bir i olan “aşk” a çomak sokup her satırda tekrar tekrar aşkı anlatmaya çalışmak ancak Márquez’in kalemine yakışır dı. O da acımadı, üşenmemiş, her kelmede aşkı âdetâ kafatasımızı dele dele sokmaya çalışmış kafası kar ışık zihinlerimizde. Florentino Ariza’nın tutkulu ve saplantılı, belki de abartılı sevdasını, Fermina Daza’nın güçlü kişiliğini ama öte yanda basiresizliğini ve bir yarıyla güzüşlüğü, Doktor Juvenal Urbino’nun sabır la yoğunlaşmış denge üzer i kur duğu hayatında sarmaz oynamaz netlikte şekillendi rdığı duygularını mih gi bi çakıyor, yaptığı ustaca kelime oyunları nla...

Peki “Kolera Günlere Aşk”ı çizebilir misin Abidin? Büyük ihtimalle çizemezsin Abidin. Yani illa bir şey kar alar ın da onun adı aşk olmaz... Ya da Márquez yaşasaydı bugünlerde bir romana başlayıp “kolera gibi” bir aşkı tekr ar yazabilir miydi? Belki de yazamazdı. 80’li yıllar ın karanlık ama her şeye rağmen romantik günlerinde acı dolu da olsa bir aşk hikâyesi yazabilmek görece olarak kolaydı, ya şimdi?

Yaşam biçimimizde, alışkanlıklarımızda, ilişkilerimizde, sevm e tarzımızda, çocuklarımızda, iş seçmi ve iş yapma biçimler imizde nasıl ve ne yönde bir farklılık var tekte bakarsak, niye olmaz bu iş daha netleşir. **Tüketim alışkanlıklarımız, seyahat etme davranışlarımız, yeme içme merakımız, sosyal medyanın tepemizde sallanan kılıcı, yarım yamalak tüketilip çöpe atılan sevdâ kırıntıları arasında mı yazılacak “aşk”?** Her şeyin far kında olan modern kadın, bu sakil romantizmle süslenmiş ve çoğu zaman ucuz ve bayat hikâyeler in öznesi olmaya niyetli mi? Cazibesini çoktan yitirmiş er keğin, güç odaklı fanteziler in yer i mi? “Başarı ve gücün” ağır yükü altında inler ken kuyruğu dik tutmaya çalışan erkek mi Flor enbo Ar iza’nın sevdâ ve metaneti ni göster ecek bu leş yıllarda...

Bugün, çağa ayak uydur duk hepimiz... Mahallede pencereden birbirler in i görüp aşk olan yık. Sevdigini görmek için semt pazarında saatlerce dolaşan da yok, bera ber i ki adım atmak için gün boyu ağaç dibinde bekleyip köşe başında kar şımıza çıkan yakıvuku da... **Hiç tanımadığı birine bakıp bakıp tüm hayatını anlatmak isteyen de yok bu aralar...** Yakınımda **olsun nefesini hissedeyim yeter diyen bir sevdalı da kalmadı.** Kalbim onunla dolsun diyen de yok, aklımı sadece sen meşgul et diyen de... Ar anıyor ama bulunamıyor. Etr af, “Nasıl oluyor da hep aynı hataları yapıyor?” diye hayıflanıp, aynı hatatın lacivertiyle boğuşan dostlarımızla dolu. “Güven eksikliği” tavan yapmış, adım atmaya kork ar olmuşuz, fikir beyan etmeye niyetimiz bile yok, niyeti bile içimize gömmüşler... “Dürüstlük” zaten hak getire, çevremizde kime karşı dür üst dav anıyor uz? Hiç Sevdigimiz veya sevmedigimiz kimseye karşı dür üst değiliz. Aile, iş, arkadaş, geçmiş ilşkiler vb. konular hakkında birbir ler ine dürüst olan kaç kişi var? Parmakla sayılabilecek kadar az olmalı... “Monotonluk”, yıllar yıllar sür en her türü aile, iş, arkadaş, akr aba ilişkilerimizde, hangimiz yılmadık aynı adaml a tokalaşmaktan... “Mazer etler”, bilmez tükenmez mazer etler, hayatımızdaki insanları doğru idar e edebilmek için çaba gerekir, bu çaba için artık zamanımız var mı? Yok! Daha önemli(!) işlerimiz var. Ne kadar meşgul olursanız olun, birbir imize vakit ayırmadığımız zaman koca bir hiçiz. Sokakta kar şı kaldırımdaki adandan farkımız kalmaz diğer insan için. Buna vaktimiz var mı? Yok! Yani kısacası hiç bir şeye ayrıc ak vaktimiz yoksa, bu kadar boş vakti nereden bulupsosyal medyada, telefon başında, televizyon karşısında ödür ekr eziyen edebiliyor uz? Gabriel Gar cía Márquez, bu yıl sun gelsin 2020’de “Korona Günlere Aşk”ı yazsın da gör elim. Bir tweet çok yakışır bu yazının finaline, tam da insanlığın durumunu anlatan, “Akıllı ol Gabriel, Nobel’i nasıl aldın biliyoruz...”

Márquez
yaşasaydı
bugünlerde, bir
romana başlayıp
“kolera gibi”
bir aşkı tekrar
yazabilir miydi?

YENİ ÇIKANLAR

AYFER KAFKAS

BEYHAN BUDAK

YANKI YAZGAN

MANDOLİN İNKILÂP 93. yıl Sayfa 6

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sarıal Mağaza • İSTANBUL / Fethiye Hürriyet • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Acikent Coliseum • İSTANBUL / Bahçeşehir Metropark • Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Alaybeyir Migros • İSTANBUL / Çarşıoğlu Sirketi • İSTANBUL / Acikent • İSTANBUL / Esenyurt City Center • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteey.org>

KORKUYU ALIP
SEVGİNİN YARDIMIYLA
UMUDA DÖNÜŞTÜRMEK
ZORUNDAYIZ.

MAYA ANGELOU